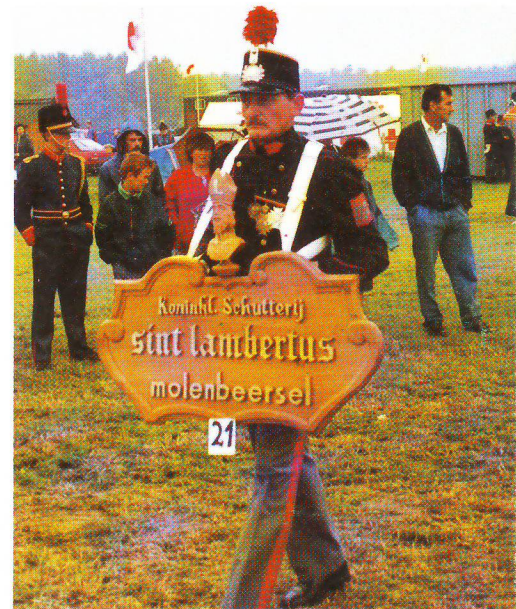

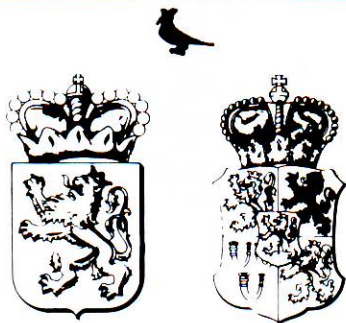

2e jaargang nr. 7 - juni 1990
Verschijnt 4x per jaar
Prijs per stuk Hfl 5,-

LIMBURGS SCHUTTERSTIJDSCRIFT

Het 'Limburgs Schutterstijdschrift'

Het Limburgs Schutterstijdschrift is een uitgave door en onder auspiciën van de stichting Steun Aan het Schutters- en gildewezen in de beide Limburgen (S.A.S.).

Abonnementen

Het Limburgs Schutterstijdschrift verschijnt 4 x per jaar. Abonnementsprijs Hfl 15/BF 285 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers à Hfl 5,-/BF 95 excl. Hfl 2,50/BF 50 verzendkosten.

Bankrelaties

Nederland: Rabobank Heythuysen, rekeningnr. 122215125
Postgironummer: 2878343
België: Gemeentekrediet van België Agentschap Hechtel, rekeningnr. 068-2059877-12

Redactie

Drs. Jan Gerits - Eksel
Drs. Jos Gerits - Spaubeek
Piet Hermans - Nederweert
Wim Pijpers - Heythuysen
Werner Smet - Kinrooi
Drs. Jean Walraven - Roermond

Redactie-adres

Brouwerslaan 25
6093 GG Heythuysen

Druk

Drukkerij Limburgsche Post,
Beegden

Advertentie-acquisitie

Meertens Media
Prins Bisschopsingel 49,
6212 AB Maastricht
Tel. 043-214098
B.g.g. 04455-1436

Voorbehoud

Plaatsing van een artikel in dit tijdschrift houdt niet in, dat de inzichten van de schrijver worden gedeeld door de redactie.

Bij overname van artikelen is bronvermelding vereist.

BESTE SCHUTTERS-VRIENDEN,

Een van de moeilijkste rubrieken van elk tijdschrift is het voorwoord. Het voorwoord moet, naar mijn mening, een boodschap in zich dragen. De prettige boodschap is duidelijk en zonder omhalen, de minder prettige boodschap moet diegenen die het aangaat aansporen om hun handelswijze te staken of tot bezinning te brengen.

Allereerst wil ik een compliment maken voor het toenemend aantal bijdragen die wij ontvingen. Hiermee wordt aangetoond dat het Limburgs Schutterstijdschrift vertrouwen geniet en in een behoefte voorziet. Steeds meer wint ook het besef terrein dat het LS inderdaad het bindmiddel is voor het Limburgse schutterswezen.

Een zeer positieve ontwikkeling, die met een nog steeds stijgend aantal abonnementen, veel goeds voor de toekomst voorspelt.

Bent U tevreden over het Limburgs Schutterstijdschrift, zorg dan voor nieuwe abonnees en zend ons Uw verenigingsnieuws.

Een minder gunstige ontwikkeling is de wijze waarop sommige mensen het Limburgse schutterswezen schade willen toebrengen. Geen paniek, in het verleden zijn er altijd personen geweest die getracht hebben het Limburgse schutterswezen te verwonden. Gelukkig blijven deze verwondingen vaak beperkt tot blauwe plekken en laten ze geen littekens na. In dit nummer vindt U enkele treffende voorbeelden hiervan.

Waar het Limburgse schutterswezen wel bevreesd voor moet zijn, zijn de personen uit de eigen schuttersgelederen die zich 'verplicht' voelen om de 'vuile was' van hun schutterij, bond, federatie of de stichting S.A.S. buiten te hangen. Los van het feit dat deze mensen de bevoegdheid niet bezitten om de 'vuile was' buiten te hangen, stellen zij de problemen vaak eenzijdig voor en dragen zij op geen enkele wijze er toe bij om de mogelijk heersende problemen daadwerkelijk op te lossen. Vaak willen deze mensen hun eigen tekortkomingen alleen maar schoonpraten en anderen de grond in boren, onder het motto: 'De aanval is de beste verdediging'.

Hoe 'goed' de bedoelingen ook zijn van de mensen die de 'vuile was' buiten hangen, zelden vertolken ze de mening van het bestuur. Zij maken zich daardoor op een ernstige wijze schuldig aan het van binnen uit verzieken van het Limburgse schutterswezen. Op deze wijze spelen ze inderdaad die groeperingen precies in de kaart die het Limburgse schutterswezen liever niet meer zien en zorgen ze er eveneens voor dat grootse projecten in het Limburgse schutterswezen voortijdig worden getorpedeerd of dat jonge talenten voortijdig afhaken.

Denkt men desondanks dat een probleem bekendgesteld moet worden, dan dient dit met zorg te gebeuren en dient een eerlijke en volledige kijk gegeven te worden op het probleem. Het beste kunnen mededelingen gedaan worden door iemand die het vertrouwen geniet van en de toestemming heeft van het bestuur.

In het vorige nummer werd aangekondigd dat de redactie van het LS een groot aandeel zou krijgen in de totstandkoming van een speciaal boekwerk t.g.v. het O.L.S.-1990. Helaas moet ik U nu mededelen dat het veelbelovende boekwerk niet uitgegeven wordt. Als redactie betreuren wij dit. De bijdragen die de redactieleden reeds gereed hadden zullen t.z.t. opgenomen worden in het Limburgs Schutterstijdschrift. De stuurgroep O.L.S.-1990 mist helaas een unieke kans.

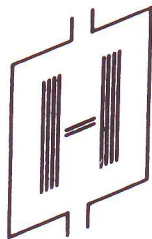
Heeft U nog vragen, suggesties of zelfs kritiek m.b.t. het Limburgs Schutterstijdschrift, kom dan eens naar onze stand op het O.L.S.-terrein. Rest mij U allen veel succes toe te wensen op het O.L.S. en veel leesplezier.

Wim Pijpers, Hoofdredacteur.

Het volgende nummer zal in september verschijnen, inzenden van kopij, foto's en advertenties tot uiterlijk 1 augustus.

Op de omslag: Impressies van het O.L.S.-1989 gemaakt door Theo Richaerts en Pascal Timmermans. Litho's van de omslag werden aangeboden door Drukkerij Limburgsche Post - Beegden.

**Organisatoren van kleine en grote
publiekstrekkende evenementen vertrouwen
de drankenvoorziening natuurlijk het liefst
toe aan een bedrijf dat van wanten weet.**

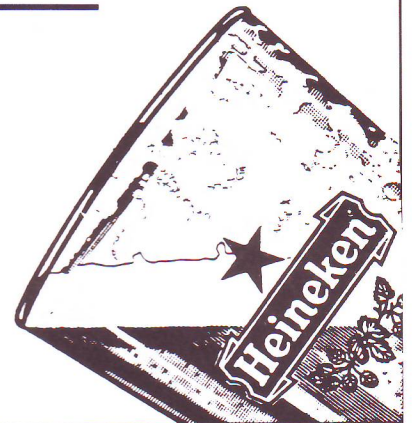

HANSEN DRANKEN BV

Veestraat 6 - Linne
Tel. 04746-5300

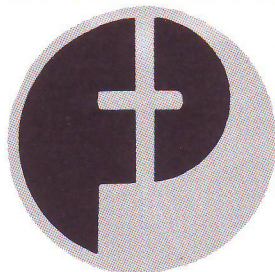

WIJNHANDEL
LEVERANCIER HORECABEDRIJVEN
VERZORGING EVENEMENTEN
AGENT:
AMSTEL BIEREN - HEINEKEN

Wij hebben de vakkennis en kunde in huis om
nieuwe vaandels te vervaardigen en oude
vaandels te restaureren.
Dit gebeurt bij ons sinds 140 jaar.

Wij gebruiken de meest zeldzame, kostbare en
functionele materialen om via hand- of
machineborduurwerk en de onmisbare
kunsthistorische achtergrond een ambachtelijk
werkstuk van allure af te leveren.

Kevelaerer Fahnen + Paramenten GmbH
am Kapellenplatz 27/Ecke Maasstrasse
in 4178 Kevelaer
Tel.: 09-49 2832 5734

Stadelmaier Nijmegen B.V.
Tel.: 080-224384

Coyco Prints Textiel-zeefdruk-atelier

voor bedrukking op:

T-SHIRTS	BADDOEKEN
SWEATERS	LINNEN TASSEN
SPORTSHIRTS	TRAININGSPAKKEN
JOGGING PAKKEN	BEDRIJFSKLEDING
POLO'S	tot 6-kleurendruk te leveren

**EIGEN ONTWERPSTUDIO
INFO:**

045-444704/04492-2284
Bocholzerweg 25 - 6369 TH Simpelveld

★ FLOCK ★ INKT ★ FOAM ★

Het koningszilver

Enige problemen rond onze zilverschat

Wie vele jaren intensief bezig is met het bestuderen van het schutterswezen in de meest algemene zin, krijgt naast de theorie daarbij uiteraard ook te maken met concrete zaken, realia, zoals regimenten, vaandels, uniformen en vanzelfsprekend: met schutters- of koningszilver.

Een schilderij, een krantenartikel over de schutterijen is voor de kijker/ lezer niet compleet zonder minstens een koning in vol ornaat met zijn karakteristieke attributen: de platen.

Ter plekke, bij de gilden, of bij de koning tijdens schuttersfeesten, is letterlijk een waar genoeg de zilverschat te onderzoeken. Naast zeer eenvoudige platen zijn er juweeltjes bij van graveerkunst en vlakverdeling.

Verdwenen koningszilver

Enkele redenen van verdwijnen.

De chronologische volgorde, het in tijdvolgorde op elkaar aansluiten der platen, blijkt bij nogal wat schutterijen problemen op te leveren. Bij een redelijk aaneengesloten rij platen, ontbreken er zonder direct aanwijsbare reden 'zomaar' enkele. De huidige leiding van een vereniging weet vaak geen antwoord (meer) te geven op de vraag naar de oorzaak van dit ontbreken. Kan dit antwoord ook meestal niet meer geven, omdat het verdwijnen der platen in vroeger tijden heeft plaatsgehad, tijden die zich aan het waarnemingsveld van het huidige schutterijbestuur onttrekken.

De meest voor de hand liggende oorzaak voor het zoekraken van koningszilver is: **slecht en/ of slordig beheer** van het voor een jaar aan de koning toe- vertrouwen erfoegd. Zelf ben ik in de afgelopen jaren op gevallen gestoten, waarbij mij de haren te berge rezen. Zilveren platen waarvan vele dateerden uit de XVIII eeuw stonden 'in 't kiske bie Harie oonger 't bed' of lagen 'zolang oppe zolder'. Geen brandveiligheid, geen verzorging tegen vocht, geen garantie tegen diefstal. Bij mijn opmerking dat die stand van zaken toch wel gevaarlijk was, werd geantwoord dat het 'altijd goed gegaan was, dus waarom ineens anders !?'. Inderdaad, daar ter plekke was het 'altijd goed gegaan'.

De platen lagen er immers nog, maar wie kan garanderen dat het overal elders ook het geval geweest is? Onbewezen durf ik te stellen dat er in de loop der eeuwen vele platen zijn 'weggekomen', die bijvoorbeeld te dun waren om nog gedragen te worden bij optochten e.d. en dus altijd in 'het kiske' bleven. 'En opeens waore ze weg'. Zonder opzet, zonder verkwanselen, zonder te gelde maken. Eenvoudig 'weg'. Een paar jaar geleden waren ze er nog ...'.

Als van een gilde geschreven bronnen ontbreken van de vroegste geschiedenis, is het uitermate betreurenswaardig als men beweert 'eeuwenoud' te zijn en men dit niet kan bevestigen aan de hand van welk bewijs dan ook. De platen blijken van jongere datum dan de vermoedelijke/vermeende oprichtingsperiode. Hoeveel zilver is er in zo'n geval verloren gegaan? Het begin van de reeks platen is weg, de rij ligt vooraan open, de oudste plaat die men heeft, is duidelijk niet de eerste. Men blijft in het duister tasten.

Anders wordt het, wanneer men redelijkerwijs een datum -of ruimer: een periode- van ontstaan kan aanwijzen en de platen ook uit die oprichtingstijd stammen. De

oudste althans, die waarmee de rij begint. Nemen wij in zo'n geval een denkbeeldige zilverschat. Wij laten hem beginnen bij bijvoorbeeld 1602. De oudste plaat draagt dit jaartal. Zonder al te grote onderbrekingen volgen de platen elkaar op tot 1648. Dan opeens een 'gat' tot 1685. Een tekort aan platen van maar liefst 37 stuks. Terwijl uit de archieven blijkt dat de schutterij of broederschap niet rustend was in de bewuste periode.

Waar kunnen die platen gebleven zijn?

In dergelijke gevallen, bij aanwijsbare aantallen platen -'ze moeten er geweest zijn'- is het vóór alles na te gaan of men indertijd te maken had met een schutterij of met een broederschap. In het laatste geval is er namelijk steeds een zeer nauwe band geweest met de plaatselijke (parochie-) kerk. Men had vaak zijn eigen altaar, aan zijn eigen patroonheilige gewijd. (Soms identiek aan de plaatselijke kerkpatroon). En: men gaf aan de kerk platen ter vervaardiging van zilverbeslag op missaals of van kandelaars voor de patroonheilige.

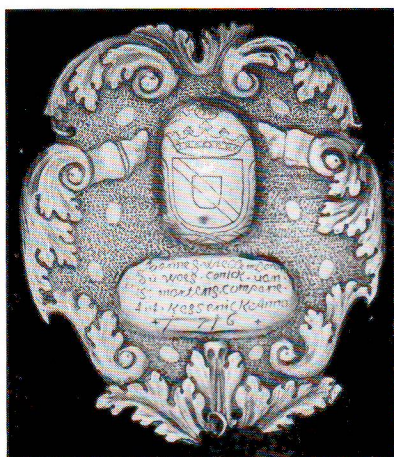
Hier kunnen parochie-archieven een grote rol spelen. Stel, men vindt in de registers een aantekening: '1776, aprilis 15: De Bruderschaft schinckt aen die Mooderkerke pond silver voor opten autaar Sti. Seb. Mart'. Het gat is gevuld: de verdwenen platen zijn bij benadering na- wijsbaar, en op het altaar van St. Sebastianus, Martelaar, kunnen zich ook thans nog zilveren voorwerpen bevinden, vervaardigd uit koningsplaten. Een derde, helaas niet te controleren reden van verdwijnen van schutterszilver is de verbeurdverklaring (confiskering) tijdens de Franse Revolutie van zeer vele gildebezittingen, ambachtsgilden evengoed als schuttersgilden.

Zeer veel is toen verloren gegaan (vooral tussen 1791 en de volgende 10 jaren). Men kreeg er 'uiteraard' geen ontvangstbewijs voor terug. Ook toen al wist men wat onderduiken was: talrijke zilverbezittingen van onze schutterijen zijn toen verborgen op de meest afgelegen plaatsen, op hoozolders, achter balken, in de grond begraven, in afwachting van betere tijden. Brand in de bewuste woning, overlijden -door oorlogshandelingen vaak- van de wellicht weinig ingewijden (hoe minder bekend de plaats van verbergen, hoe minder kans op ontdekken) deden elk spoor voorgoed verdwijnen.

Tenslotte -een vierde verdwijningsreden- heeft in een meer recent verleden de Tweede Wereldoorlog grote verwoestingen aangericht op alle gebied. De schutterijen zijn er helaas niet van verschoond gebleven. Brand, diefstal, 'souvenirsverzamelen' door de doortrekkende legers van beide zijden -vooral gemakkelijk in grote gedeelten van onze provincie waar de bevolking (naar het Noorden van ons land) geëvacueerd was- hebben onvoorstelbare en onherstelbare ravages aangericht, zowel wat archieven als wat uitrustingen en dus ook schutterszilver betreft.

Enige wijzen van reconstructie

Toch: hoe tegenstrijdig het ook klinkt, de laatste reden van verdwijnen van schutterszilver kan nog wat soelaas brengen. En zeer belangrijke factor speelt hier namelijk mee, waarover men bij de drie voorafgaande oorzaken niet meer beschikken kon. De personen, die de zilverschat van vroeger nog echt gezien hebben (en wellicht zelf nog gedragen), zijn vaak nog in leven: zij kunnen tijdgenoot-getuigenis afleggen. Met cassette-/bandrecorder hen interviewen, is tegenover het nageslacht een taak waarvan de huidige generatie VERPLICHT is, zich te kwijten. Vastleggen in gesprekken, hoe chaotisch de herinneringen der ondervraagden ook aan elkaar gerijgd worden: een overzicht vormen, weer een geschiedenis zo men wil. Zoals uit opgegraven, verspreide brokstukken een vaas, een kan, een urn hersteld kan worden, zo kan uit vele fragmenten, gesprek en herinnering, het verleden der vereniging weer opgebouwd worden.

Wat de zilveren platen zelf betreft: men verzamelt zoveel mogelijk oude foto's met groepsopnamen der schutterij in kwestie, waarbij men probeert de koning 'uit te vergroten'. Men vragt vroegere koningen naar hun familiefoto's waar de heer des huizes trots op staat, pronkend in vol ornaat met de zilverschat.

Waar een wil is, is een weg. Waar een gedachte leeft, kan ze in praktijk gebracht worden. Men vergeet een belangrijk aspect van deze zaak niet: de hele voorgeschiedenis der vereniging is verloren gegaan, op schrift en in de realia. ZE LEEFT ALLEEN NOG MAAR VOORT IN DE HOOFDEN VAN DE WEINIGE OUDERE MENSEN DIE NOG IN LEVEN ZIJN.

Bij hun overlijden nemen zij VOORGOED een stukje geschiedenis met zich mee, dat met hen, onherstelbaar voor de komende tijden verloren is. Het klinkt wellicht theatraal, maar toch: wie NU (nog) op schrift vastlegt wat alleen nog ongeschreven in de herinnering voortleeft, kan zich verzekerd weten van de grote erkentelijkheid der komende generaties. Hij is de schakel geweest tussen het nl nóg weten en het voorgoed verloren zijn, voor later.

Een kostbare bron van gegevens is te vinden (onder andere natuurlijk) in de serie inventariserende artikelen die J.A. JOLLES schreef onder de titel: 'De Schuttersgilden en Schutterijen van Limburg. Een overzicht van hetgeen nog 'bestaat' en hij publiceerde in twee delen van de 'Publications' uit de jaren 1936 en 1937, respectievelijk deel LXII en LXIII. In tegenstelling tot de Franse titel der jaarboeken, is ter geruststelling van degene die het Frans niet machtig is en voor het eerst met genoemde delen wil gaan werken -de tekst geheel in het Nederlands. In zijn reeks somt Jolles op wat hij tussen de jaren 1927-1935 aan materiaal -veel zilver- gezien heeft bij de schutterijen die hij persoonlijk heeft bezocht. De opschriften van honderden platen worden -op een enkele onnauwkeurigheid na- zeer getrouw weergegeven. Zelfs verenigingen die niet van de oorlog te lijden hebben gehad, kunnen a.h.d.v. deze inventarissen hun zilverschat controleren tot en met de noteringsdata van Jolles. Niet minder dan 104 schutterijen heeft hij bezocht.

Het naslaan en raadplegen wordt bovendien zeer vergemakkelijkt door het feit dat hij de verenigingen alfabetisch na elkaar behandelt: de letters A (Amstenrade) tot M (Merkelbeek) in het jaarboek van 1936, waarvoor hij 120 pagina's nodig heeft, vervolgens letter M (Mheer) tot en met W (Wylre) in het deel van 1937. (Pag. 1 t.e.m. 135).

Zoals gezegd: voor de onderzoeker om welke reden dan ook, een rijke bron van informatie, voor sommige verenigingen wellicht de enige die hen nog wat vertellen kan over hun (verdwenen) zilver.

Tenslotte: het spreekt vanzelf dat er over het schutterszilver reeksen artikelen te schrijven zijn. In het korte bestek van dit artikel heb ik alleen getracht de gedachten over deze materie enigszins op een spoor te zetten, wellicht -hopelijk, eerlijk gezegd- hierdoor aanzettend tot nader onderzoek ter plaatse, alles steeds in het voordeel van ons schutterswezen.

Drs. J.H.A. Walraven.

Het afgebeelde schutterszilver behoort toe aan schutterij St. Martinus-Kessenich. De foto's werden gemaakt door Karel Peeters en zijn welwillend afgestaan door de Heemkundige Kring Kinrooi.

Schuttersgebruiken III

Putvegen, een oud gebruik dat in Kessenich in ere wordt gehouden.

Jaarlijks op kermismaandag, heeft in Kessenich de traditie van het 'putvegen' plaats. Dit is een gebruik dat in stand gehouden wordt door de schutterij St. Martinus. Het verwijst naar de eerste doopbron van Kessenich, dorp met een oude parochie en een interessante geschiedenis.

De Sint Willibrordus- of Sint Maartensput

Vlakbij de hof van de pastorie is de oude doopput gelegen. Voor de kerstening gebruikten onze Germaanse voorouders deze bron om er hun offers te brengen en om de geesten te aanroepen.

De Ierse zendeling, Sint Willibrordus, verrichtte evangelisatiewerk te Neeroeteren, Stramproy, Aldeneik, Kessenich en op talrijke andere plaatsen in de beide Limburgen. Dooptjes in de genoemde dorpen herinneren hieraan. In Kessenich werd de oude bron als doopput gebruikt. Toch was de parochie Kessenich toegewijd aan Sint Martinus, de 'nationale' Frankische heilige, zoals menige andere parochie. Ook vele schutterijen hebben Sint Martinus als patroon, zo ook de oude schutterij van Kessenich, vier eeuwen geleden opgericht.

De bevolking werd er door de zendingen toe bewogen om het kristelijk doopsel te laten uitvoeren. Dit gebeurde door onderdompeling in het water van de bron. Water uit deze doopput werd ook gebruikt voor kinderen die aan koorts leden.

Vanaf de 13de eeuw werden de dopen in de parochiekerk uitgevoerd en kreeg de 'put' een andere functie, ondermeer als visvijver.

Ontstaan van het 'putvegen'

Door haar dienstbaarheid aan de landsheer van Kessenich verkreeg de schutterij gronden in eigendom. Zo ook de grond gelegen aan de pastorie waar de doopput was gelegen. Dat eigendomsrecht behoorde de schutterij toe tot aan de Franse Revolutie.

Elk jaar werd de doopvijver door de schutterij gereinigd en zo ontstond de traditie van het putvegen.

Uit het kerkarchief blijkt dat pastoor Arnold Janssen in 1670 een huur betaalde van 4 gulden aan de schutterij voor de weide gelegen aan de Sint Maartensput.

In welk jaar begonnen werd met het putvegen staat ook in het 'schutteboek' van de Sint Martinusschutterij niet te lezen. Wel staat er op de eerste bladzijde: 'Prottekol of artikel der geswooren schutterij in het laandt van Kessenich ingesteldt door den weledele Heer Jacob van Malssen Heer van Kessenich Broenshoren en onsen gebiedenen heer in het jaar ons heere 1621'.

Verloop van de gebeurtenis

In de loop van de tijd verliep het 'putvegen' soms op een wat andere wijze. In het dagboek van de schutterij dat sedert 1933 trouw werd bijgehouden door de schrijver of sekretaris staat het putvegen vaak beschreven. Ook uit talrijke artikels vernemen we er meer over. We beperken ons tot enkele vermeldingen.

1893 - 'Gekleed in soldatenpakken die onderling verschillen, maar met eenzelfde kepi, begeven de schutters zich naar de put. Twee mannen als werkvolk gekleed, huisen het putje uit met schop en bezem, waarna allen ter pastorie trekken en er zich in eene ronde scharen. De pastoor vergast ze op een glas bier, omdat de herder te goed het inhoudsvermogen van sommige zijner schapen kent! De heele groep doet nog een toertje door het dorp, om in de 'schuttekamer' aan te landen, waar de volle ton op hen ligt te wachten'.

Het putvegen in 1975

Het vlaggedraaien door vaandrig Henri Deben in 1938.

1936 - 'Tegen 5 uur in de namiddag begeeft men zich met wapperend vaandel en slaande trom naar het putje in een zijwegeltje aan de pastorie. Een der gildebreders zet zich aan den arbeid met blinkende spade en werpt het onkruid en graszoden uit en zuivert het putje. De kapitein neemt een ouderwetse buks en met een langen laadstok stampt hij het poeder aan in het antiek geweer. Dan worden enkele schoten gelost en begeeft men zich naar de pastorie waar de pastoor het gelag moet betalen!'

1983 - 'Met de fanfare voorop trokken we naar de put. Enkele schutters met schop en bezem veegden symbolisch het gemetselde putje. Aan de pastorie werd door Jan Goyens de vlag gedraaid. De voorzitter hield een lezing waarop de pastoor antwoordde en trakteeerde. Met een deuntje van het trommelkorps trokken we naar ons lokaal terug, waar een lekker pintje de dorstige kelen zou laven...'

Aanleg van een klein putje

Nadat de schutterij het eigendomsrecht van de doopput en de gronden verloor, geraakte de Sint Maartensput stilaan in verval. Daar het telkens een hele taak was om de put te reinigen, vond men het beter om het anders op te lossen. Om het gebruik in ere te kunnen houden werd een klein stenen putje aangelegd kortbij de oorspronkelijke put aan de rechterkant van de erlangs lopende veldweg. Voortaan hoefde men enkel dit putje te reinigen zodat het putvegen meer symbolisch werd.

Ondertussen werd de oude doopput verwaarloosd en zelfs enige tijd gebruikt als afvalstort. Gelukkig werd de put enkele jaren geleden opgeruimd door de gemeentediensten. Hopelijk wordt de omgeving opnieuw aangeplant en wordt ook het huidige betonnen putje omgeven met wat metselwerk, zodat de historische plaats van Kessenich aantrekkelijker wordt gemaakt.

De vaandelgroet of het 'vlaggedraaien'

Na het putvegen bracht de vaandrig of vlaggedrager ook naar oud gebruik een hulde aan de pastoor als geestelijk hoofd van de parochie.

Wanneer de schutterij opgesteld staat aan de pastorie treedt de vlaggedraaier vooruit en zwenkt met het vaandel tweemaal naar de pastoor toe. De bewegingen met de vlag zijn dan achtereenvolgens: 'tweemaal boven het hoofd, tweemaal om het middenlijf en tweemaal om de benen, tweemaal om een been, telkens met het andere been over de stok heenstappend en nog tweemaal terwijl de vaan draait met de twee benen achtereenvolgens over de stok heenstappend. Dan nog tweemaal met neiging der vaan naar de pastoor toe'. Dit vlaggedraaien is dus een moeilijke beweging die veel oefening vergt!

Ook de pastoor hield streng aan dit gebruik. In 1936 maakt pastoor Alfons Tijskens een opmerking omdat voor het putvegen door de vaandrig eerst hulde werd gebracht aan de 'koning' der schutterij daar waar bij gelegenheid van het putvegen de vaandelgroet enkel aan de pastoor mag worden gebracht.

Achtereenvolgende vlaggedraaiers (na 1933) waren: Henri Deben, Pierre Ponsen, Henri Willen en Jan Goyens, die dit op heden nog altijd doet.

Hopelijk leren ook enkele jongeren der schutterij dit unieke 'vlaggedraaien' aan!

Ter gelegenheid van de bouw van een nieuw schutterslokaal, nabij de doopput, werd een nieuw putje gemetseld door de schutterij.

Bronnen

P. Henkens, De Geschiedenis van Kessenich, Kinrooi, 1979.
 D. Snijders, De Schuttersgilden van Kessenich, Geistingen, 1975.
 W. Smet, Vier eeuwen schutterij te Kessenich, Nieuwkerken-Waas, 1984.
 Gittée, in: Volkskunde, jg. 1893, p. 33-42.
 H. Van de Weerd, in: Kempische Folklore, Hasselt, 1936, p. 233-243.
 Dokumentatiecentrum van de Geschied- en Heemkundige Kring Kinrooi.

Schuttersgebruiken IV

De Sint Katharinaschutterij van Neeroeteren, die vermoedelijk in het begin van de 17de eeuw werd opgericht en aanvankelijk alleen jonggezellen groepeerde, hield in het begin van deze eeuw drie typische schuttersgebruiken in ere, waaronder het 'kolven' of 'kouven'. Aan dat gebruik ontleenden de inwoners van Neeroeteren trouwens hun spotnaam. De Neeroetenaren werden immers destijds door hun stedelijke burens uit Maaseik als 'kolven' of 'kouven' begroet, hetgeen 'knuppels' betekent.

De geschiedschrijver Pieter-Jan Maas (1844-1928) bracht die benaming in verband met een vechtpartij in 1688, toen een groep Neeroeterse turfstokers bij de grenzen van Maaseik door een bende uit die stad werd overvallen. De slachtoffers werden gevangen genomen en meegevoerd naar Maaseik. Om dat ongepast optreden tegenover hun dorpsgenooten te wreken, zouden de inwoners van Neeroeteren zich nadien hebben vergrepen aan de Maaseikenaars, die op de derde dag van de Sint Janskermis naar Neeroeteren waren gekomen om er zich te vermaken. Of zij er zich onbetamelijk gedroegen, de spot dreven met de boeren of hen uitdaagden, is niet bekend. Toen de hoofden door de drank verhit geraakten, gingen de op weerwraak beluste Neeroetenaren de vreemde kermisgasten te lijf. Men joeg hen naar de Schootsheide, waar zich toen veel vijvers bevonden, en dreigde hen daar te verdrinken. Onderweg brak men in het Kleuskensveld zware stokken of 'kolven' af om de weerspannige Maaseikenaars een ranseling te geven, eer men ze in het water dreef. De inwoners van Maaseik zouden die van Neeroeteren om die reden smalend 'kolven' of 'kouven' zijn blijven noemen. Die spotnaam is echter al geruime tijd in de vergetelheid geraakt. Tot zover de overlevering, die ten tijde van P.J. Maas nog in het geheugen van de oudere inwoners van Neeroeteren voortleefde.

Als herinnering aan die 17de eeuwse vechtpartij trokken de schutters van Sint Katharina tot vóór de Eerste Wereldoorlog op kermisdinsdag naar het Kleuskensveld. Zij trokken of sneden er eiken takken af, waarmee zij hun hoeden versierden. De Wereldoorlog 1914-1918, die een breuk in het schuttersleven en zijn tradities tot gevolg had, was er de oorzaak van dat het typische schuttersgebruik verdween.

Drs. Jan Gerits.

TE KOOP: Oude buks (rond 1950), kaliber 12. Prijs overeen te komen. Nadere inlichtingen bij Mathieu Geebelen, Geensstraat 15-3660 Opglabbeek. Tel. 011-85049.

SINT HUBERTUS

-Melior non, aliter-

De aloude legendes van onze streekheiligen zijn bij allen wel bekend. Recent verricht historisch onderzoek levert echter andere resultaten op. Drs. Aristides Witlox, gepensioneerd geschiedenisleraar uit Maastricht, neemt ons mee naar St. Hubertus. Hubertus de patroonheilige van de schutterij die op 1 juli a.s. het O.L.S. organiseert.

Oude versie van de legende

Volgens de legende was Hubertus een edelman en werd hij door zijn neef de koning tot ridder geslagen. Ridder, iemand die gerechtigd was wapens te dragen; gehouden aan zijn belofte het rijk Gods, de zwakken en vooral de weduwen evenzo te beschermen en een eventueel nakende vijand af te weren.

Aanvankelijk nam Hubertus het niet zo nauw met zijn christenplichten en ging hij zelfs op een Goede Vrijdag niet naar de kerk maar op jacht. Toen hij wat van het jachtgezelschap afgedwaald was, verscheen hem plotseling een hert met een kruis in het gewei. Hubertus viel op zijn knieën een hoorde een stem zeggen: 'Waarom verliest Gij Uw tijd met beuzelarijen? Van nu af zult ge geen dieren meer vangen, maar mensen. Ga naar Lambertus, bisschop van Maastricht, deze zal U mijn wil kenbaar maken'.

S. HUBERTUS .

Vermoedelijk J. Vinck, eerste helft 13e eeuw.

In plaats van naar Maastricht te gaan, ging Hubertus naar Rome. Toen Hubertus in Rome was verscheen daar, in de nacht waarin Lambertus vermoord werd, een engel aan Paus Sergius die zei: 'Sergius, vannacht is de Episcopus Tungrorum Lambertus vermoord. Hier is de kromstaf en de ring van Lambertus. Geef die aan Hubertus die nu ligt te bidden op het graf van Petrus. Hubertus dient U tot bisschop te wijden'. Aldus geschiedde en Hubertus kreeg van diezelfde engel nog een zilveren sleutel, waarmee hij de kracht kreeg de rabiës, de hondsdolheid te genezen.

Deze sleutel en het hert met het kruis in het gewei werden de attributen van de Heilige Hubertus, schutspatroun van de jagers. In Nederland kent men het Hubertusgilde, een jagersclub. In België wordt de gehele jacht gereguleerd door de 'Club Royal de Saint Hubert' en koestert een 'Hubertuskring' de tradities van de jacht. Een 'Koninklijke Maatschappij St. Hubertus' houdt er het stamboek der honden bij. Op de feestdag van de heilige, 3 november, verzamelen burgerlijke en militaire jagers zich om zichzelf en elkaar te bevestigen in de traditie van ridderlijkheid en weidelijke jagerschap. In het Koninkrijk Beieren kende men zelfs een ridderorde: 'De Orde van St. Hubertus'.

De historie blijkt anders te zijn

Hubertus is niet op 3 november gestorven in Luik. Hij stierf in 727 op 30 mei te Tervuren. Er is met zijn lijk nogal gezeuld. Aanvankelijk begraven in de St. Pieterskerk te Luik, werd het in 825 overgebracht naar Andage. In de zestiende eeuw werd de kist verborgen tijdens de beeldenstorm. In de zeventiende eeuw weer teruggevonden, maar onmiddellijk weer verstopt. Dit geschiedde zó grondig dat men op dit ogenblik niet weet waar de stoffelijke resten van Hubertus zijn gebleven. Nog te Luik werd het gebeente van Hubertus op 3 november 743 verheven 'tot de eer der altaren', Hubertus werd toen dus heilig verklaard. 3 November werd Hubertusdag, maar nog steeds vieren alle Huub's, Bair's, Hubertines, Tina's enz. hun naamdag op de avond ervoor; op het 'Vigilie'.

De tweede november is echter de officiële sterfdag - dus feestdag - van de heilige Eustachius. Nu is die Eustachius een van de vele heiligen aan wie een hert verscheen met een kruis in het gewei. Helaas is Eustachius met zijn hert-verhaal veel ouder!

Er is dus een duidelijk verband tussen het hert, de jacht, de militairen (en dus ook met de schutterijen) en de eerder genoemde heiligen. Daar Hubertus pas sinds de 15e eeuw met het hert wordt afgebeeld, heeft hij met het verdwijnen van de herinnering aan die oude oosterse martelaar hoogstwaarschijnlijk diens rol overgenomen en werd Hubertus in de westerse kerk de schutspatroun van jacht en jagers, compleet met alle attributen.

Ook andere levensbeschrijving

De oudste 'Vita' van Hubertus werd pas 100 jaar geleden herontdekt en wordt door Regis de la Haye gebruikt als bron voor zijn recent verschenen boekje 'De Bisschoppen van Maastricht'. Deze vita of levensbeschrijving werd omstreeks het jaar 743 door een volgeling van Hubertus opgesteld. Er staat niets in over een adellijke komaf of over een ridderslag, noch over een Romereis en het hert ontbreekt totaal! Wel weten we daaruit dat Hubertus in zijn tijd een leerling van Lambertus was.

Bisschop Lambertus oefende in zijn tijd in Maastricht ook de wereldlijke macht uit. Hij raakte daardoor in

conflict met de familie der Karolingen, die steeds meer macht aan zich trokken. Deze Karolingers waren afkomstig uit het Maasdal en hadden hun allodiale goederen liggen tussen Jupille en Meerssen. Toen zij het tot Hofmeiers van het Frankische Rijk gebracht hadden, wilden zij ook rechtspreken en belasting heffen in de stad die vanouds het Maasdal beheerste: Mosae Trajectum (Maastricht). Dit conflict liep z; hoog op dat handlangers van Pippijn de Tweede (Pippijn van Herstal) op 16-12-714 Lambertus vermoordden. Bisschop Lambertus had zich toen al uit de stad Maastricht teruggetrokken naar het onbetekenende dorpje Luik. Zijn moordenaars gooiden het lijk van de heilige martelaar in de Maas. De stroom droeg Lambertus naar zijn geboortestad, waar hij begraven werd op het kerkhof van St. Pieter.

Hubertus bleek een meester in de taktiek. Hij ontweek de slag en bleef stilletjes in Luik.

S. HVBERTVS

Cornelius Galle (1576-1650), Antwerps kopergraveur. In 1610 als meester opgenomen in het St. Lucasgilde aldaar.

Hubertus heeft kans gezien om, na enige tijd, het stoffelijk overschot van zijn illustere voorganger naar Luik te laten overbrengen. Hubertus bouwde er de 'Cathedrale Saint Lambert'. Daaromheen ontstond later de zo belangrijke stad Luik, al vroeg centrum van wapenfabricage en wapenhandel.

Hubertus is dus anders dan U uit de legende wist.

Drs. A.P. Witlox, Maastricht.

Winterschieten I

Na afloop van de laatste schietwedstrijd werden op 31 maart in Cafe Luko in Rotem de prijzen uitgereikt. Er waren 4 bekens en enkele geldprijzen beschikbaar; 3 voor persoonlijk en 1 beker voor het beste drietal. Twee bekens waren geschonken door kastelein L. Koolen en door M. Mooren.

Uitslag drietallen:

1e. Gerda Ooms-Jozette van Esser-Piet Deben van de Breidelzonen-Kessenich.

2e. J. Janssen-M. Mooren-P. van Eijgen-van St. Servatius-Raam.

3e. Jozette van Esser-B. Deben-Gerda Ooms van de Breidelzonen-Kessenich.

4e. W. Kersten jr-Gerda Arndts-Fr. Arndts van St. Lambertus-Molenbeersel.

5e. W. Kersten sr-W. Kersten jr-Fr. Arndts van St. Lambertus-Molenbeersel.

Uitslag persoonlijk schieten:

1e. Piet Deben van de Breidelzonen-Kessenich met 74 treffers

2e. W. Kersten jr van St. Lambertus-Molenbeersel met 73 treffers

3e. Fr. Arndts van St. Lambertus-Molenbeersel met 72 treffers.

Organisatoren en deelnemers kunnen terugzien op een zeer geslaagd treffen. Het windbuksschieten biedt de schutters niet alleen een gelegenheid om elkaar weer eens te ontmoeten, maar houdt ook de schietvaardigheid tijdens de wintermaanden op peil.

Winterschieten II

Overzicht van schietwedstrijden voor luchtdrukwapens, georganiseerd door de Koninklijke Schutterij St. Lambertus-Molenbeersel.

Behaalde prijzen afgelopen winter:

Oktober: 1e Rotem, 2e Rotem, 3e Breidelzonen-Kessenich

November: 1e St. Huibrechtslille, 2e De Beye-Merkelbeek, 3e Ophoven Raam

December: 1e Breidelzonen-Kessenich, 2e Stokkem, 3e Breidelzonen-Kessenich

Januari: 1e Kaulille, 2e Fam. Steyvers-Molenbeersel, 3e Melick

Februari: 1e Breidelzonen-Kessenich, 2e Bocholt, 3e Reuver

Maart: 1e Reuver, 2e Rotem, 3e Bocholt

Noteer alvast de data voor het komende winterseizoen, dit zijn: 14 oktober, 18 november, 16 december, 13 januari, 17 februari en 17 maart.

Mathieu Boonen, Secretaris.

De Koninklijke Schutterij St. Elisabeth van Stokkem (2)

In 1627 bestond reeds lang het gebruik dat de stad Stokkem jaarlijks 15 gulden betaalde aan de St. Elisabethschutterij als een soort subsidie van erkentelijkheid

voor bewezen diensten aan de stad en bevolking.

Doch gezien in 1627 de schutterij enkele veranderingen in haar reglement had aangebracht, zonder dat zij de stadsoverheid daarover verwittigd had, besloot de stadsraad van voortaan geen uitkeringen meer te doen.

Dit namen de schutten niet en uit protest verlieten velen de broederschap 'tot grooten schande en ontevredenheid van de borgers'.

De schutterij stuurde een suppliek aan de stadsraad waarin zij allerlei klachten en bedreigingen uitten zodanig dat op 1 mei 1627 de burgemeester van de stad aan de gemeentesecretaris Simon Janssen toelating verleende om de jaarlijkse subsidie weer uit te betalen. Vóór 1716 moet een lange onderbreking zijn geweest in het bestaan van de St. Elisabethschutterij, gezien in een ordonnantie van 28 maart 1716, uitgaande van de prins-bisschop van Luik, Jozef-Clementius van Beieren, wij sporen vonden van de oprichting van een nieuwe schutterij.

Na de slag op de Meeuwerheide op Sinterklaasdag 1648, waar zeker 400 huislieden dood bleven en wel meer gekwetst werden, is het zo goed als zeker dat in vele dorpen de schutterijen ophielden te bestaan omdat de meeste jonge lieden op het slagveld achterbleven. Of dit ook toepasselijk is op Stokkem, daarover bestaat geen zekerheid. Feit is echter dat in 1716 te Stokkem een nieuwe schutterij is opgericht en van begin af onder de bescherming van St. Elisabeth is geplaatst.

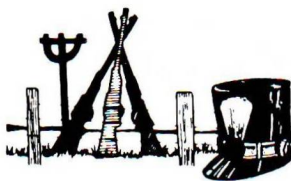
De nieuwe gilde had in 1716 haar eigen altaar in de kerk met jaarlijks 30 vaten rogge als inkomsten.

In dat jaar stelde graaf Willem de Renesse, drossaard van Stokkem, een nieuw reglement op en schonk in 1718 de zilveren plaat versierd met zijn familiewapen aan de schutterij, waarvan Bernard Claessens een facsimile maakte, dat in 1896 gepubliceerd werd door J. Croonenberghs in zijn monografie 'De Oude Stad en Vrijheid Stockheim'.

De plaat is versierd met een schelp en bloemenmotieven. Het wapenschild draagt het volgende opschrift:
'1718 IAEN GVLLAEVME COMTE DE RENESSE
D'OOSTMALLE'.

Joannes Daamen, Niel bij As.

Schutterij ST. HUBERTUS Schaesberg

Als voorzitter van schutterij St. Hubertus-Schaesberg nodig ik U allen uit voor het Oud-Limburgs Schuttersfeest 1990 in Schaesberg-Landgraaf.

Honderden vergaderingen en bijeenkomsten zijn aan het feest voorafgegaan. Iedere dag was er wel iets, een vergadering van een Sektie (t.t., A.O., P.R., personeel, financiën), ik heb er zelden een overgeslagen of er moesten er twee op een avond zijn en op hetzelfde tijdstip, anders was ik er toch even.

Er volgden natuurlijk tientallen uitnodigingen voor optredens, recepties enz. Als voorzitter voelde ik me verplicht om zoveel mogelijk er bij te zijn.

Ieder O.L.S. is anders, je kunt de draaiboeken door nemen, maar ze gebruiken is moeilijk want het achterste van hun tong laat men er niet graag in zien. De start was zeer moeilijk; waar begin je? Voor je lijnen ziet, ben je maanden verder. Je moet met alles rekening houden; een mens voelt zich te snel gepasseerd.

En dan zijn er nog van die mensen die van een O.L.S.-feest misbruik willen maken; politiek, persoonlijk of er een slaatje uit willen slaan. Of de leden komen met hun privé-problemen; als voorzitter moet je alles aanhoren en er zo snel mogelijk een oplossing voor geven. Veel mensen bieden zich aan als lid of als medewerker in een of andere sekte of veldwerk; het is altijd uitkijken wie je voor je hebt en waar moet je een onbekende indelen zonder dat dit te veel pijn oplevert bij de zittende ploeg.

Accomodatie: Draf- en renbaan. Voor zover mij bekend is, is dit het eerste O.L.S. dat op een afgesloten terrein gehouden wordt.

De draf- en renbaan biedt alle mogelijkheden om zo'n feest te organiseren. Alles is aanwezig; stroom, telefoon aansluitingen, ontvangstruimten, kleedruimten en zelfs een kluis.

Consumpties: De prijs voor een consumptie bedraagt Hfl 1,40.

Er wordt gewerkt met consumptiebonnen. Dit wordt iets speciaals. Het zijn bonnen met een afmeting van 6 x 13 cm met aan de voorkant het logo van het O.L.S.-1990 en iets over schutterij St. Hubertus-Schaesberg. Aan de achterzijde prijkt de Gemeente Landgraaf met zijn Casino. Het Casino dat niet meer weg te denken is uit de Gemeente Landgraaf.

Dranken: Na lang wikken en wegen hebben we gekozen voor Brand's Bier (Het bier waar Limburg trots op is!). De firma Brand beheerst al een groot gedeelte van de Limburgse schuttersfeesten; zij manifesteren zich hierbij zeer positief. Deze ervaring viel ons ook ten deel; in de vele voorbereidende vergaderingen is de organiserende vereniging en de firma Brand steeds meer naar elkaar gegroeid als echte partners.

Eettent: Ook dit hebben we in eigen hand gehouden. Nadat we de voorwaarden en prijzen van tientallen leveranciers vergeleken hadden, hebben we gekozen voor de firma Sligro. De firma Sligro staat voor 100% garant voor eerste klasse waren en een snelle en goede levering.

Tot slot: Bij deze bedank ik iedereen die er voor gezorgd heeft, dat het Oud-Limburgs Schuttersfeest 1990 moet slagen. In het bijzonder denk ik hier aan de dames van onze leden; de meeste dames hebben hun man een jaar lang moeten missen om het grote feest te doen slagen.

De winnaar van het O.L.S.-1990 wens ik bij deze reeds veel sterkte toe.

Het is en was een hele klus.

Peter Berben.

Van Beers specialist in bijzonder schoeisel

Opgegroeid tussen de schoenen begon in 1955 P. van Beers met het maken van damesschoenen. Van Beers heeft een bedrijf waar vakmanschap, eerlijk en eerste kwaliteit materiaal, geen ontwerp te gek en snelle levering vanzelfsprekende begrippen zijn.

Ruim 20 jaar geleden startte de firma van Beers met de productie van witte laarzen voor een majorettekorps. Wat toen begon als 'proberen maar' is uitgegroeid tot een bedrijf, gespecialiseerd in het ontwerpen en de productie van alle soorten speciale schoenen en laarzen met zeven vaste medewerkers. Onder het genot van een kopje koffie worden de wensen van de klant op een rijtje gezet en de mogelijkheden besproken. Of het nu gaat om een paar clownschoenen of om veertig paar majorette laarzen, Van Beers zoekt de beste oplossing. Van Beers is zich er terdege van bewust dat de verenigingskas beperkt is. Hij levert daarom ook producten met een zeer gunstige prijs/kwaliteitsverhouding.

Voor elk soort schoeisel wordt een specifieke leersoort gebruikt. Hierdoor kennen de producten een lange levensduur. Als extra service biedt van Beers de garantie dat elk model nageleverd kan worden.

Van Beers heeft verder het dealerschap voor batons, pompons, pruiken, handschoenen, tassen, vlaggestokken, pluimen, veren, hoedjes, koppels, bandeliers, shako's en regenjassen. Voor meer informatie kunt U terecht bij: Van Beers Schoenfabriek, Vaartstraat 40, 5171 JE Kaatsheuvel, Tel 04167-72254.

Een merkwaardig schuttersreglement in Obbicht

De schans 'het Lauwierken' en de schutterij

In 1986 herdacht schutterij St. Willibrordus uit Obbicht haar 350-jarig bestaan ¹⁾. Zoals bij zovele oude schutterijen het geval is, werd ook bij deze herdenking uitgegaan van de vroegste datering (1636) van het koningszilver. Er zijn maar weinig schutterijen, waarvan met een grote mate van betrouwbaarheid het oprichtingsjaar kan worden aangegeven. Immers geschreven bronnen, zoals reglementen en schuttersboeken uit de beginjaren, zijn meestal verloren gegaan, of hebben in het geheel niet bestaan.

De keuze van het jaartal op het oudste schutterszilver is dan slechts acceptabel voor de viering van een jubileum, als men daarbij bedenkt, dat de betreffende schutterijen vele decennia eerder zijn ontstaan. Daarnaast mag niet worden verzuimd andere bronnen, zoals rekeningen van de plaatselijke kerk, of heerlijkheid te raadplegen, om langs deze weg dichterbij de oorsprong van de schutterijen te geraken. De exacte vaststelling van het oprichtingsjaar zal ook dan vaak een utopie blijken te zijn, hetgeen echter geen rem mag leggen op een verantwoord historisch onderzoek naar de oorsprong en de betekenis van onze oudste schutterijen ²⁾.

In de Obbichtse situatie zou in dit verband moeten worden gezocht naar de oorsprong van de schans op Harrecoven, genaamd 'het Lauwierken', waarmee de schutterij uit defensief oogpunt ten nauwste verbonden moet zijn geweest en waaraan zij zelfs met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid ook haar ontstaan te danken heeft ³⁾.

Het is zeer aannemelijk, dat de aanleg van het 'het Lauwierken' in het jaar 1632-dus vier jaren eerder dan

de oudste datering op het Obbichtse schutterszilver moet worden geplaatst. In dat jaar ondernam stadhouder Frederik Hendrik, bijgenaamd 'de Steden-dwinger' zijn beruchte 'Tocht langs de Maas', om de Zuidelijke Nederlanden op de Spanjaarden te heroveren ⁴⁾. De situering van de Obbichtse schans, noordoostelijk van het oorspronkelijke dorp Obbicht ⁵⁾, geeft duidelijk aan dat het te duchten Kriegsgevaar uit het noorden kwam. En aangezien de Obbichtse schans wellicht nooit eerder in de geschiedenis zo'n groot oorlogsgevaar in hun richting zagen komen, heeft de heer van het kasteel toen mogelijk de schans op Harrecoven laten aanleggen ⁶⁾. Deze moest vervolgens worden verdedigd door de weerbare mannen, die, daartoe door de plaatselijke Heer verplicht, werden verenigd in de schutterij.

Vanuit deze hypothese bezien, zou de Obbichtse schutterij een duidelijke burgerlijke, militaire oorsprong hebben. Dit in tegenstelling tot de zgn. broederschappen, waaraan een kerkelijke stichting ten grondslag ligt ⁷⁾.

Niet alleen het oprichtingsjaar, maar ook over de naam van de schutterij, waarvan in 1636 voor het eerst melding wordt gemaakt, tasten wij nog in het duister. Weliswaar is schutterij 'St. Willibrordus' in het bezit van de twee zilveren plaatjes, die elk het jaartal 1636 vermelden, maar de naam van de schutterij ontbreekt echter.

Op het ene plaatje staat boven twee gekruiste sleutels, behalve het genoemde jaartal, ook de naam van de schenker: Erhart Fric R.H. ⁸⁾. Op het andere komt de naam Johanus Eiseler voor ⁹⁾. Of beide personen koningen van de schutterij waren, staat niet duidelijk vermeld. Van Erhart Fric mag dat wel worden aangenomen, als wij de twee toegevoegde letters -RH- achter zijn naam mogen verklaren als 'Rex Hodiernus', hetgeen de betekenis heeft van 'de tegenwoordige koning'. In wel-

Schutterij St. Willibrordus voor het kasteel van Obbicht

Een van de twee oudste schuttersschildjes uit 1636. Tussen twee gekruiste sleutels staat het jaartal en daarboven de naam ERHART FRIC RH.

ke hoedanigheid Johanus Eiseler in het zelfde jaar een, naar vorm en afmetingen, gelijksoortig plaatje schenkt is niet duidelijk. Beiden voeren echter de lange lijst van schutterskoningen aan.

Het reglement uit 1726

Dat op het oudste schutterszilver de naam van de schutterij ontbreekt, zou minder van betekenis zijn geweest, ware het niet, dat de toevoeging 'schutterij Willibrordus' voor het eerst wordt gebezigd, nadat in 1726 gewag gemaakt wordt van het bestaan van een 'schutterie ende compagnie van St. Sebastiaen der vrij Heerlijcheit obbicht ende papenhoven'. Op 22 juni van dat jaar vaardigt de Obbichtse kasteelheer Hermans Frans van Leerode namelijk voor deze schutterij een reglement uit 10). Prompt vermeldt Max Notermans in 1727 nadrukkelijk, dat hij 'coninck van de schutterie van St. Willibrordus' is. Doet hij dat ter onderscheiding met de schutterij van 'St. Sebastiaen'? Des te merkwaardiger is die vermelding, als men bedenkt, dat de naam van de schutterij 'St. Sebastiaen', behoudens de vermelding in het genoemde reglement, niet meer in de schutterij-historie van Obbicht en Papenhoven voorkomt. Evenmin is van die schutterij koningszilver bekend. Dat naast Max Notermans ook schepen Nicolaas Tunnen in 1727 een 'plate aen de compangie van Obbicht vereert' kan hier niet duidelijk worden geïnterpreteerd als zijnde een schenking aan de 'compagnie van St. Sebastiaen'.

Toch vragen wij ons af, of in Obbicht op dat moment twee schutterijen hebben bestaan? Zo ja? Moet dan de schutterij 'St. Sebastiaen' als een wereldlijke stichting en schutterij 'St. Willibrordus' als een kerkelijke stichting, een broederschap, worden gezien? Naar de keuze van de schutspatronen, zou men geneigd zijn aan deze hypothese toe te geven. Immers St. Willibrordus is sinds onheugelijke tijden de patroon van de parochiekerk in Obbicht, terwijl St. Sebastianus meer gezien kan worden als het symbool van de weerbaarheid en derhalve de meest voorkomende schutspatroon 11).

Indien echter in Obbicht nooit twee schutterijen naast elkaar hebben bestaan, dan kan men zich de vraag stellen, of in 1726, of 1727 een naamsverandering heeft plaats gehad en om welke reden dit dan gebeurde?

Allemaal vragen waarop op dit moment geen antwoord kan worden gegeven, maar die ons duidelijk maken, dat een getrouw beeld schetsen van het Obbichtse schutterswezen zeer gecompliceerd is en nog veel historisch onderzoek vergt.

Dat belet ons echter niet het enige oude schuttersreglement uit Obbicht wat nader te bestuderen. Daarbij gaan we er van uit, dat dit reglement in grote lijnen ook van toepassing kan worden verklaard op schutterij 'St. Willibrordus', waarvan geen oud reglement bekend is.

A.J. Flament vestigde in 1900 reeds de aandacht op dit reglement door zonder enig commentaar de tekst ervan integraal te publiceren in het historisch tijdschrift 'De Maasgouw' 12). Hij vermeldt wel een afwijkende datering (25 juni in plaats van 22 juni) en zegt het reglement te hebben ontdekt in het archief van het kasteel Obbicht. Dat roept meteen de vraag op, of het door Flament geraadpleegde reglement hetzelfde is als het exemplaar, dat zich momenteel in het gemeente-archief van Born bevindt. Het is namelijk nog steeds niet duidelijk, welke bestemming het kasteelarchief heeft gekregen na het overlijden van mevrouw Carla Dirckinck von Holmfeld in 1918 op kasteel Obbicht 13).

De koningsvogel met het schildje uit 1636, dat de naam draagt van Johanus Eiseler

Deze 'Obbichtse archiefkwestie' onbesproken latend, kunnen wij vaststellen, dat, behoudens het reeds gememoreerde verschil in datering, het reglement in het Bornse archief woordelijk gelijkloidend is aan het door Flament geraadpleegde exemplaar.

Het mag zeer merkwaardig worden genoemd, dat in het 20 artikelen tellende reglement van 1726 op geen enkele wijze gewag wordt gemaakt van het defensieve karakter, dat schutterijen in de tijd van het Ancien Régime 14) ongetwijfeld hebben gehad. Dit is des te merkwaardiger als men in artikel 1 leest: 'sal tot versterkinge van dese compagnie jeder huisraet (gezin) van Obbicht, papenhoven en nattenhoven en onder de Heerlijckheit voors: resorterende eenen capabelen persoon hebben voor te stellen, den welcken voor schut sal worden aangeteekent, en alwelcken ook altoos hem sal hebben te verschijnen,...'. Deze bepaling kan niet anders worden verstaan als een vorm van verplichte dienstneming. Een dergelijke dwingende bepaling had achterwege kunnen blijven, als de schutterij toen al hoofdzakelijk bestond als een gezelligheidsvereniging. Ook het feit, dat in de aanhef van het reglement gesproken wordt van 'schutterie ende compagnie' en dat het werd uitgevaardigd door de gebiedende kasteelheer maakt het achterwege blijven van een artikel over de militaire taak van de schutterij zeer bevreemdend. De in schutterstermen nog jonge schutterij 'Eendracht' (1874) uit Grevenbicht-Papenhoven nam in haar statuten van 1898 nog de volgende doelstelling op: 'beoefening van de wapenhandel voor zover geoorloofd en het houden van regelmatige schietoefeningen ter bevordering van 's lands weerbaarheid' 15).

Opmerkelijk is verder, dat in het reglement van 1726 sprake is van een soort remplaçantenstelsel in die zin, dat 'bij soo verre in een van voors: dorpen oft heerlijckhede, waer wonende eenen anderen geloofsinnigen of van andere sekte, den selven sal sijn gepermitteert eenen anderen in sijnen naeme te mogen voorstellen,

den welcken in sijn plaetse alsulcken dienst sal aannemen ende bekleeden,...¹⁶). Een remplaçantenstelsel op godsdienstige gronden is hoogst ongebruikelijk, zeker als de schutterij 'St. Sebastiaen' zou mogen worden aangemerkt als een wereldlijke stichting. Deze specifieke uitzonderingsbepaling zou meer te billijken zijn bij een vanuit kerkelijke richting ontstane broederschap.

In de verder bepalingen van het genoemde reglement worden regels aangegeven voor het vogelschieten (artikelen 3 t/m 10), het bijwonen van de processie (artikel 11), het vieren van de 'schuttendagh' (artikel 12), de gezagsverhoudingen binnen de schutterij (artikelen 13 en 17) en het opleggen van straffen (artikel 14 t/m 20).

Schild van Max. Notermans, die zich als eerste koning van de schutterij van St.-Willibrordus noemt, 1727

Het blijkt duidelijk, dat het jaarlijkse vogelschieten een belangrijke, zo niet de belangrijkste, plaats inneemt onder de schuttersactiviteiten.

Zo werd bepaald, dat voor het vogelschieten de toestemming nodig was van 'den gebied: landsheer'¹⁷). Acht dagen voordat de strijd om de koningseer zou plaats vinden moest deze gebeurtenis in de kerk worden afgekondigd. Er wordt geen melding gemaakt van het tijdstip van het jaar waarop de vogel werd geschoten, maar wel dat het gebeurde 'op alsulcke daegen als gewonelijck is den vogel te schieten'. Er wordt gesproken van 'daegen', want het was zeer wel mogelijk, dat de vogel niet op dezelfde dag naar beneden werd gehaald (artikel 9). In dat geval moest de compagnie de daarop volgende nacht bij de vogel de wacht betrekken, om te voorkomen dat iemand in het geheim, tussen zonsondergang en zonsopgang de vogel zou afschieten. Gebeurde dat laatste toch, dan moest de schutter op eigen kosten een nieuwe vogel plaatsen onder betaling van 'eene ame bier'¹⁸).

Uiteraard waren alle schutters verplicht aan het vogelschieten deel te nemen. Zij verzamelden zich daartoe bij een van de aangewezen officieren. Van een schutterskamer (-lokaal) is geen sprake, zelfs niet als 'de schuttendagh' wordt gevierd. Evenmin wordt de plaats aangegeven, waar het vogelschieten werd gehouden. Voorafgaande aan het vogelschieten werd 'appel' gehouden. De naam van elke schutter werd afgeroepen en

de afwezigen werden genoteerd. Op absentie stond een zware boete. Binnen twee maal vierentwintig uur moest aan de overige schutters een ton bier worden geleverd. Was een officier, zonder geldige reden, afwezig, dan kwam hem dat op een verdubbeling van het 'absentiegeld' te staan. Bleef iemand opzettelijk weg van het vogelschieten, dan moest hij bovenop de genoemde strafmaat nog eens een boete van drie 'goltgulden' betalen. Uiteraard werd een geldige reden voor afwezigheid geaccepteerd.

Het vogelschieten begon met het 'offeren' van een 'blamuijser'¹⁹) op de trom. Zij die de status van 'arm' hadden, waren van betaling uitgezonderd. Onttrok zich iemand opzettelijk aan deze offerplicht, dan riskeerde zo iemand een boete van een 'kintjen' bier²⁰), of vijfentwintig stuivers (artikel 6). Het aldus bij elkaar gebrachte bedrag kwam ten goede aan de nieuwe koning, die als tegenprestatie twee tonnen bier aan zijn medeschutters moest geven. Daarnaast was hij verplicht de tambour te betalen en een zilveren plaat, ter waarde van minimaal een pattacon²¹), aan de vogel te hangen (artikel 7). Het eerste schot moest gelost worden uit naam van 'sijne keyserlijcke en catolijcke majesteyt'²²). Dat gebeurde door de kasteelheer, gevolgd door de (nog) regerend koning. Deze laatste mocht zolang hij raak schoot, de koningsvogel om zijn schouders houden. Schoot hij mis, dan moest hij hem aan de schietboom hangen (artikel 8).

Gezien de toch niet geringe verplichtingen waaraan een schutterskoning moest voldoen, kwam het wel eens voor dat schutters niet gebrand waren op de zgn. 'koningseer'. Zij trachtten dan de kans om de vogel af te schieten te ontlopen door met ondeugdelijk kruit en lood te schieten, of men liet de loden kogel helemaal weg. Bij constatering van deze overtreding moest zo'n schutter op toerbeurt met het geweer van een andere schutter schieten. Werden dan nog de regels overtreden, dan volgde een boete van een halve ton bier (artikel 10). Uit deze laatste bepaling wordt het ons duidelijk dat elke schutter met zijn eigen geweer schoot en niet zoals thans gebruikelijk, met de zware buks.

Aan een tweede belangrijke schuttersactiviteit, het op-luisteren van de processie, wordt slechts één artikel gewijd (artikel 11). De schutters waren verplicht: 'den omganch in alle order bij te woenen en op jeder statie eene salvo gehouden wesen te geven'. Het kamerschieten zoals wij dat tegenwoordig kennen was toen nog niet in zwang. Bleef men zonder gegronde reden weg bij het opluisteren van de processie, dan werden de overeenkomstige bepalingen toegepast als bij het vogelschieten.

Daags na de processie werd de 'schuttersdag' gehouden. Deze begon met een 'schutten- of sielmesse' voor de overleden schutters. De aanwezigheid van alle schutters was daarbij uiteraard gewenst. Zij moesten een geldelijk offer brengen. De grootte van dat offer was alleen voorgeschreven voor de officieren en de koning, die een blamuyser moesten betalen. Uit de opbrengst werd dan de pastoor betaald. Afwezigheid leverde de reeds eerder genoemde strafmaat op (artikel 12).

De gezagsverhoudingen binnen de schutterij waren eenvoudig geregeld door te stellen, dat 'alle de gemeene schutters sullen de officieren der compagnie haer gebuurlich respect geven en de haer commandes ende ordre pareren' en dat op straffe van een 'kindjen bier' (artikel 13).

Regelmatig werden bij de afzonderlijke artikelen ook de bijbehorende strafmaten aangegeven. ten aanzien van de bestemming van de opbrengsten van 'alle straffen en amandes' werd een afzonderlijke regeling getroffen (artikel 14). Revenuen van straffen die binnen acht dagen 'voor of naer den omganch' werden opgelegd, kwamen bij de schutters zelf terecht. Opbrengsten buiten genoemd tijdsbestek vervielen 'aen den Heer en sijnen officier'²³). Van straffen die vervielen op 'omganchdagh' zelf, terwijl de straffen die op de 'schuttendagh' moesten worden voldaan, ten goede kwamen aan de officieren (artikel 20). Naast het feit dat vele straffen in natura (= bier) moesten worden betaald, konden de schutters ook rekenen op een jaarlijkse aanvulling van de 'bierkelder' van de zijde van de kasteelheer, de schout, de pastoor en de molenaar, die elk een 'alve aeme' bier verschuldigd waren en 'die alle jaers in ordre sullen worden gedronken', hetgeen erop neerkwam dat men zich tijdens dat drinken moest 'hoeden voor krackeel ofte sanckerije onder haer te maecken'. Teveel gekrakeel en zang werd uiteraard weer bestraft met 'een kindjen bier' (artikelen 14 t/m 16). Wanneer de schutters waren vergaderd om het gerstenat te nuttigen, mochten zij daarbij niet gestoord worden door niet-schutten. Was het echter noodzakelijk dat zo iemand tijdens die bezigheid een schutter moest spreken, dan was het de schutter toegestaan 'sijnen vriendt' een biertje aan te bieden. De bezoeker mocht echter niet gaan zitten, want dat kostte de 'gastheer een half kindjen bier ofte vijftien stuivers' (artikel 18 en 19).

Het naar inhoud, tussen de overige bepalingen, verdwaalde artikel 17 zegt dat officieren door de kasteelheer van hun functie kunnen worden ontheven als zij de schutters tekort doen in 'haer oudt recht en preevilegie'. Hoewel niet expliciet aangegeven, kan hieruit worden afgeleid, dat de kasteelheer de officieren ook in hun ambt bevestigde.

Een schild uit recentere tijd, geschonken door Emile Begeman. Hij was de tweede echtgenoot van Carla gravin van Hompesch Rührich, na het overlijden van baron Ulysse Dirckinck von Holmfeld

Het schutterszilver

Naast reglementen wijst ons het schutterszilver een weg door de geschiedenis van de schutterijen.

Het schutterszilver van schutterij 'St. Willibrordus' nader bestuderend, valt het op, dat er enkele hiaten bestaan in de reeks van elkaar opvolgende koningen. Of de schutterij in die perioden een rustend bestaan heeft geleid, of dat koningszilver is verloren gegaan is niet duidelijk.

Al meteen na het eerst voorkomende jaar 1636 volgt een periode van niet minder dan 75 jaren, waaruit geen koningszilver bekend is. Eerst in 1711 schenkt 'Johan Werner Baron Von Bentinck' een zilveren plaat aan de schutterij. Hij noemt zich 'Freyherr zu Obbicht', maar verzuimt de naam van de schutterij te vermelden, evenals de reden waarom hij de plaat schonk²⁴).

Ook de broer van Johan Werner, Hendrik Arnold, schenkt tot tweemaal toe (1717 en 1718) een zilveren plaat aan de schutterij. Hendrik Arnold noemt zich 'Freyherr von Bentinck Herr zu Birgel und Willrath'.

Dezelfde Hendrik Arnold van Bentinck schenkt in het jaar 1717, naast de reeds genoemde schuttersplaat, ook nog een halve maanvormig schild met het opschrift 'Dono Dedit Hendrich Arnold freiherr von Bentinck Herr zu Birgel und Willrath'. Naast het gekroonde familiewapen, een schild waarop een geankerd kruis is afgebeeld, staat het jaartal 1717. Aan deze plaat is de vogel bevestigd. Ook de overige platen, geschonken door de bentincks zijn voorzien van het familiewapen. Op de plaat van 1711 fungeren twee aanzienlijke leeuwen als schildhouders. Uit het bezit van deze schuttersplaten blijkt zeer duidelijk welke hechte band de schutterij in het verleden onderhield met de Heer van het kasteel²⁵).

De vogel van schutterij St. Willibrordus is volgens Meuleners²⁶) wellicht een geschenk van een zekere Wassenberg, die in 1774 secretaris was van de weduwe de Lerode-Schmitburg. Dat valt af te leiden uit de initialen J.V.W. die voorkomen op het halsbandje, dat de vogel draagt. In de bek houdt de vogel een schildje, dat als volgt kan worden omschreven: Op zilver, twee balken van sinopel²⁷). Of dit schild toegeschreven moet worden aan de mogelijke schenker, Wassenberg, is niet duidelijk.

Het voert ons te ver, om in dit kort bestek een omschrijving te geven van het gehele koningszilver, dat uit 91 schilden bestaat. Twee schilden zijn van zeventiende-eeuwse oorsprong. De achttiende eeuw is vertegenwoordigd door 13 schilden, terwijl 20 schilden uit de negentiende eeuw stammen. De overige 56 schilden zijn twintigste-eeuws.

Uit het voorgaande kan de conclusie worden getrokken, dat het beschrijven van de Obbichtse schuttershistorie slechts fragmentarisch kan zijn. Een uitvoerig archiefonderzoek zal meer licht kunnen werpen op het verleden van de schutterij, of schutterijen van deze voormalige vrije rijksheerlijkheid. De historische touwtjes aan elkaar vastknopend, zouden wij wellicht tot de slotconclusie kunnen komen, dat de Obbichtse schutterij (-en) tot de oudste behoren uit het gehele Maas- en Rijnland. De ligging aan de Maas, de aanwezigheid van het kasteel en het bestaan van een schans geven ons alle reden om tot deze eindconclusie te komen.

J.A. Knoors, Grevenbicht.

Noten:

1. De festiviteiten vonden plaats van 29 tot en met 31 augustus 1986.
2. Dit onderzoek heeft in Obbicht nog niet tot het gewenste resultaat geleid
3. 'Feestgids t g v het 350-jarig bestaan van schutterij St. Willibrordus-Obbicht, p. 59 'Publications...' 1883, pp. 302-305
In de 'Meetinge van alle des Heeren van Obbichts landerijen...' van april 1694 wordt het 'Lauwe weycken' reeds genoemd en omschreven als 'rondom omsingeld ende eenen diepen sloot ende alsoo sonder schipspont niet aan te konnen komen is'.
4. Limburgs Verleden II, p. 217 e v
5. Zeer waarschijnlijk verging het oude Obbicht in 1643 door een vloedgolf op de Maas. Zie de 'Maasgouw 1879, p. 67.
6. 'Grensland en bruggehoofd' Dr. H.H.J. Wouters in de reeks 'Maaslandse Monografieën deel 11. Assen 1970, pp. 322-329.
7. 'De schuttersgilden en schutterijen van Limburg' J.A. Jolles in de 'Publications...' 1936.
8. De letters 'R.H.' zouden een afkorting zijn van 'Rex Hodiernus'. Zie 'Publications...' 1883, p. 342.
9. 'Feestgids 350-jarig bestaansfeest schutterij St. Willibrordus-Obbicht, p. 53.
10. Dit reglement bevindt zich thans in het gemeente-archief van Born, inventarisnr. 200 van de voormalige gemeente Obbicht en Papenhoven.
11. 'Publications...' 1936, p. 4 noot 2.
12. De Maasgouw 22 van 28 februari 1900 no. 4 p. 13 t/m 15.
A.J. Flament was van 1893-1919 rijksarchivaris te Maastricht.
13. 'Overtocht over de Maas van de Prins van Oranje' A.H. Simons. Sittard juli 1975, p. 14
14. Onder de term 'Ancien Regime' wordt verstaan het oude regeringsstelsel van vóór de Franse Revolutie van 1789.
15. 'Schutterij Eendracht, Papenhoven-Grevenbicht 1874-1974', p. 21.
16. Artikel 2 van het reglement 1726.
17. Artikel 3 van het reglement 1726. Het begrip 'landsheer' moet hier worden opgevat als zijnde 'de heer van het kasteel', die zijn macht dankte aan de feitelijke landsheer.
18. Een 'ame' of 'aam' bier is een van plaats tot plaats wisselende oude inhoudsmaat voor wijn, bier en olie van ca. 150 liter.
19. Een 'blamuijser' is een muntstuk, waarvan op dit moment de waarde onbekend is.
20. 'Kintjen' of 'Kindjen' is een oude inhoudsmaat van vat, of ongeveer 39 liter.
21. Een 'pattacon' of 'patacon' had in de 17de en 18de eeuw een waarde van vijftig stuivers.
22. De Vrije Rijksheerlijkheid Obbicht en Papenhoven werd, deels een Gelders leen zijnde, bij de Vrede van Utrecht (1713) en het Barrière Tractaat (1715) toebedeeld aan Oostenrijk en erkende derhalve de Oostenrijkse keizer als de landsheer.
23. Met 'den Heer' wordt de kasteelheer bedoeld; 'sijnen officier' is de schout, die het hoofd was van de plaatstelijke schepenbank. De schepenbank oefende in naam van de heer de lokale rechtspraak uit. Zie 'Publications...' 1883, pp. 317 en 318.
24. Johan Werner liet in 1699, als minderjarige zoon van wijlen Hendrik Egon van Bentinck, het leen Obbicht verheffen. Op 20 februari 1710 legde hij de eed van meerderjarigheid af en wellicht is dit de reden, waarom hij een jaar later aan de plaatselijke schutterij, waarover hij in feite de hoogste macht had, een zilveren plaat schonk. Zie 'Publications...' 1883, pp. 257 en 258.
25. Volgens mondelinge overlevering.
26. 'Publications...' 1883, p. 342.
27. 'Publications...' 1883, p. 342.

KNOFLOOKSAUS À LA MARKETENTSTER

Neem: 1 pot mayonaise van 0,5 liter

- kopje water
- een beetje peper en zout
- 20 druppels Worcestersauce
- 3 eetlepels azijn
- 3 eetlepels koffiemelk
- 1 bosje verse peterselie (fijn hakken)
- 5 à 6 teentjes verse knoflook (fijnknippen in knoflookpers)

Alles goed door elkaar roeren, daarna koel bewaren.

Te gebruiken bij gehaktballen, vlees, kipfilet en zelfs als dipsaus.

Eet smakelijk.

Marketentster Bep Louwen-Lomans,
Schutterij St. Martinus-Houthem.

ONDERZOEK NAAR VOGELSCHIETEN

Voor deze of gene behelst het lidmaatschap van een schutterij meer dan alleen het deelnemen aan de traditionele gebruiken. Zij scheppen er plezier in om te speuren naar de achtergronden van het schutterswezen. Daarbij staat vaak niet alleen de bevrediging van de eigen nieuwsgierigheid voorop. Men wil ook anderen van de vruchten van het onderzoek laten meegenieten. Cor de Bie uit Margraten is zo'n schutter die tijd besteedt aan de studie van schutterstradities. Zijn interesse gaat daarbij speciaal uit naar het vogelschieten. Vooral nog ontbreekt hem echter voldoende informatie. Vandaar dat Cor zich via het Limburgs Schutterstijdschrift tot u wendt. Hij heeft graag antwoord op de volgende vragen:

* Beschikt u nog over oude documenten c.q. andere geschriften in zake het vogelschieten in uw vereniging.

* Hoe is de gang van zaken rondom het vogelschieten in uw schutterij? Welke voorbereidingen worden er getroffen? Hoe verloopt de dag zelf? Welke rechten en plichten heeft uw koning? Welke regels gelden ten aanzien van het zilver? Welke tradities gelden er ten aanzien van genodigden? Op welke wijze wordt het vogelschieten officieel afgesloten?

* Welke taken en plichten heeft de koning door het jaar?

Indien u bereid bent een uitvoerige beschrijving te geven van het totale gebeuren rondom het vogelschieten in uw eigen vereniging en deze, eventueel te samen met kopieën van oude documenten, op te sturen aan onderstaand adres, doet u de heer De Bie en iedere schuttersvriend die naderhand van de resultaten van zijn onderzoek kan genieten, een groot plezier.

C. de Bie
Hoenderstraat 18
6269 BS Margraten

De 'Majestic' te Hasselt, vroegere vergaderplaats der schuttersgilden

Het café-restaurant 'Majestic' - in de 16e eeuw 'Hoogbrug' - is gelegen op de Hasseltse Grote Markt. Op de spijkskaart verneemt men iets meer over de historie van dit gebouw.

We vernemen dat alzo het Hof van Vliermaal er resideerde van 1547 tot 1645, toen het gebouw eigendom was van het stadsbestuur. Vooral volgende gegevens interesseerden ons nog meer:

'... In 1620 werd de voorgevel vernieuwd. Daarna werd het de vergaderplaats van de Hasseltse schuttersgilden, namelijk van de Kolveniers (busschutters) van St. Quintinus (60 man sterk), de voetboogschutters van Sint Sebastiaan, in 1501 gefusioneerd met de 'handboogschutters' van Sint Joris.

Deze particuliere genootschappen stonden o.m. in voor de bewaking van de stadspoorten en werden hiervoor door de stad gesubsidieerd en op haar kosten van vaandels en uniformen voorzien ...

Na de eerste wereldoorlog (1914-1918) herstelde zich de eeuwenoude traditie en de Hoogbrugge werd weer een café ...'. Aldus een zekere E.H.

Werner Smet.

Over koningszilver moet je niet moeilijk doen, dat moet je gewoon dragen

Zilveren koningsplaten behoren tot de meest kostbare bezittingen van schutterijen. Kostbaar vanwege het edele metaal waarvan ze zijn gemaakt. Kostbaar ook omdat ze vaak de enige tastbare verbinding vormen tussen de schutterij en haar eeuwenoude verleden. Vandaar dat in deze zilveren schildjes, wanneer zij tijdens de processies en optochten om de schouders van de schutterskoning worden gedragen, de verzamelde trots der schutterij fonkelt. Ze zijn een eerbetoon aan de aloude tradities. 'Reden te over om deze kostbaarheden met alle egards te behandelen, zonder dat dit tot overdreven voorzichtigheid hoeft te leiden', zegt mr. Keyser-Schuurman. Als chartermeester van het Rijksarchief te Maastricht koestert zij reeds vele jaren een warme belangstelling voor Limburgs schutterszilver.

realia, dat wil zeggen niet-geschreven bronnen. Het schutterszilver is zo'n bron.

Datering

'De zilveren koningsschildjes zijn me zeer dierbaar geworden' zegt mevrouw Keyser. Jaren geleden mocht ik tesamen met anderen, ter nagedachtenis van de heer A. Dejong, die onder andere als zilverspecialist verbonden was aan het Bonefantenumuseum, een grote overzichtstentoonstelling van Maastrichts zilver inrichten. Toen we daarmee aan de slag gingen, stuitte we al snel op een groot probleem: vele voorwerpen konden niet worden gedateerd. We hebben toen een uitgebreid onderzoek gestart, waarbij het Limburgs schutterszilver een belangrijke rol speelde'.

Nadat ik door mevrouw Keyser bij de portiersloge van het Rijksarchief ben begroet, volg ik haar door een doolhof van gangen en ruimten. We doorkruisen enorme opslagplaatsen, waarin archieven liggen te wachten op onderzoekers die hen willen ontsluiten, en werkruimten van restaurateurs. Het maakt allemaal een diepe indruk op me. Hier reikt het verleden je een hand: een uitstekende plek om over schutterszilver te praten.

Mevrouw Keyser-Schuurman, die na haar rechtenstudie een opleiding tot archiefambtenaar volgde omdat ze van kinds af een voorliefde voor geschiedenis en kunst heeft, inventariseert in haar dagelijkse werk archieven. Ze bestudeert eeuwenoude oorkonden en andere geschreven documenten en maakt een korte beschrijving van hun inhoud. Daarnaast onderzoekt ze zogenaamde

Keurmerken

Mr Keyser-Schuurman legt uit dat zilveren voorwerpen meestal aan de hand van meestertekens en keurmerken kunnen worden gedateerd. 'Iedere zilversmid had zijn eigen meesterteken. Ieder zilveren voorwerp dat door hem werd gemaakt, moest door een keurmeester op zilveragehalte worden gecontroleerd. Klopte dit, dan sloeg de keurmeester een letter van het alfabet ter goedkeuring in het voorwerp. Belangrijk hierbij is dat iedere keurmeester een eigen letterteken als keurmerk had dat direct op de letter van zijn voorganger volgde. Wanneer het hele alfabet de revue was gepasseerd, begon men weer bij de 'a'.

Omdat de keurmeesters slechts voor een of twee jaren werden benoemd en meestal bekend is in welke jaren

Slagerij en poelier

'Lebouille C.V.'

Gespecialiseerd in 'Echt' Vers Wild

Gozewijnstraat 15
6301 DT Valkenburg aan de Geul
Telefoon 04406-12315
Telefax 04406-14055

GILDE- en SCHUTTERSZILVER

Goud- en Zilversmederij
JUWELIERS-HORLOGES

Jan Andriessen

DORPSSTRAAT 54
5708 GJ HELMOND (STIPHOUT)
TELEFOON 04920-50792

JANFRÉ

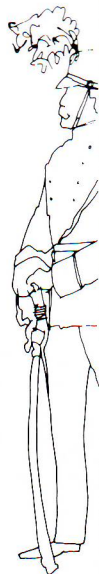
Voornaamste punten waar u op let bij aanschaf van nieuwe uniformen:

- *Goede kwaliteit
- *Korrekte pasvorm
- *Vlotte levering
- *Betaalbare prijs
- *Behoud van pasvorm
- *Snelle nalevering
- *Uitgebreide service

Dit maken wij voor U.
Vraag vrijblijvend offerte.
Maak een afspraak.

**uniformen-
petten-
uitmonsteringen**

BRUSSELESTRAAT 124
6211 PH MAASTRICHT
TELEFOON 043-217712

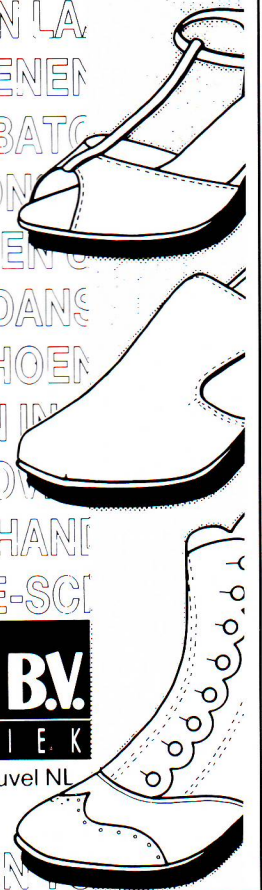

LAARZEN LAARZEN LA
SCHOENEN SCHOENEN
BATONS BATONS BATON
POMPONS POMPON
UNIFORMSCHOENEN
DANSSCHOENEN DANS
HISTORISCHE-SCHOEN
INSTEPSCHOENEN IN
OVERSCHOENEN OV
HANDSCHOENEN HANI
OPERA-OPERETTE-SCH

VAN BEERS B.V.
SCHOENFABRIEK

Vaartstraat 40, 5171 JE Kaatsheuvel NL
Tel.: 04167-72254, b.g.g. 76548
België, BRD, 00-314167-72254

TONEELSCHOENEN

een bepaalde keurmeester in functie was, kan vaak aan de hand van deze keurmerken een datering worden gemaakt. Mocht dat niet lukken, dan kunnen de tekens van de zilversmiden eventueel verder helpen. Op een gegeven moment ontdekten de onderzoekers echter dat een en ander niet meer met elkaar te rijmen viel. De letters van het alfabet volgden elkaar niet meer op zodat datering onmogelijk was. Er ontstond een 'donker gat'; men was het spoor bijster.

Het koningszilver bracht echter uitkomst. Omdat op de schildjes behalve de meester- en keurtekens ook de jaartallen van het koningschap staat, kon mevrouw Keyser samen met haar collega's aan de hand hiervan een 'breuk' in de letterreeks achterhalen. Uiteindelijk bleek dat de keurmeesters na het invoeren van een nieuw reglement van het zilvermedengilde opnieuw met de letter 'a' waren begonnen, ondanks het feit dat het vorige alfabet nog niet was afgewerkt. Toen dit bekend was, kon de datering worden 'rondgemaakt'.

Onderhoud van zilver

Nadat de chartermeester uit Maastricht aldoende zeer veel kennis van het Limburgs schutterszilver had opgebouwd en de tentoonstelling was ingericht, verflauwde haar interesse voor de koningschildjes niet, integendeel. 'Nog steeds vind ik het prachtig om de schutterskoningen in vol ornaat door de straten te zien marcheren. Met hun zilver geven zij een extra feestelijk tintje aan het schuttersgebeuren. Soms denkt men dat met dat schutterszilver bijzonder voorzichtig moet worden omgegaan. Vandaar dat de meest kostbare stukken achter slot en grendel blijven. Ik vind dat onzin. Tijdens hoogtijdagen komt toch zeker ook het beste servies op tafel. Waarom zou men nu dan de tweede keus aan het publiek tonen? Niet het dragen van het oude zilver, maar het poetsen ervan is het eigenlijke probleem'.

Luchtdicht

De oplossing is simpel', aldus mevrouw Keyser. 'Vaak verdwijnt het meeste vuil reeds met gewoon afwasmiddel. Mocht dit niet lukken, dan kan men met een gerust hart zilverpoets ter hand nemen. Daarbij maakt het niet uit of een duur of goedkoop middel wordt gebruikt. Ze bestaan allemaal uit een oplossing van spiritus en kalk. Veel belangrijker is dat na het poetsen het zilver goed wordt nagespoeld met schoon water dan wel flink wordt schoongewreven. Resten van de zilverpoets blijven namelijk doorwerken'.

'Wanneer het zilver schoon is, moet dit vervolgens in een flanellen doek worden opgeborgen. Hierdoor voorkomt men krassen. Bovendien is het zilver zodoende redelijk goed van de buitenlucht afgesloten waardoor oxydatie wordt voorkomen. Doet men het ingepakte zilver tevens in een plastic zak, dan is voor een optimale conservering gezorgd. Voor gebruik hoeft het zilver dan alleen nog met een zachte doek te worden opgewreven. Geen enkele reden dus om deze schatten uit vervlogen tijden achter slot en grendel te houden: **'Koningszilver is schutterstrots en die moet worden uitgedragen'**, aldus mevrouw Keyser-Schuurman tot slot.

Jos Gerits, Spaubeek.

NB Mevrouw Keyser-Schuurman is gaarne bereid om vragen over zilver te beantwoorden. Zij is tijdens werkdagen in de ochtenduren te bereiken op het Rijksarchief p/a postbus 845, 6200 AV Maastricht, tel. 043-217051.

GROTE - BROGEL

Dat schuttersgilde St. Sebastiaan van Grote Brogel nog wat anders kan dan het Oud-Limburgs Schuttersfeest winnen, bewezen St. Sebastiaansolisten en ensembles tijdens het Paasweekend in Dilsen op het 22e Limburgse Federatiekampioenschap. St. Sebastiaan behaalde daar maar liefst vier Provinciale titels en enkele mooie ereplaatsen.

In de afdeling uitmuntendheid voor solisten werd Patrick Pinxten Limburgs kampioen met 92,5% der punten met het nummer The-Pink-story van instructeur Guido Reumers. In diezelfde afdeling behaalden Dirk Bancken en Rudi Schrooten elk een ereplaats met respectievelijk 88,8% en 82,5% der punten. Beiden voerden het nummer Joko uit. In de superieure afdeling voor solisten ging de Provinciale titel naar Jos Poelmans (94%) met het nummer The Western van instructeur Guido Reumers en de solist zelf.

Het Brogels ensemble, bestaande uit Danny Leekens, Nicole Martens, Rudi Schrooten, Luc Luyten en Jan en Jaak Ceyskens behaalde een ereplaats (83,3%) in de afdeling uitmuntendheid voor ensembles met een nummer van al weer instructeur Guido Reumers.

In de ere-afdeling voor ensembles behaalden Jos Poelmans, Nicole Martens, Dirk Bancken, Patrick Pinxten en Jan en Jaak Ceyskens de Limburgse titel (85%) met het nummer Surprise van Guido Reumers.

In de superieure afdeling voor ensembles werd andermaal een Brogels ensemble, bestaande uit Jos en Nico Poelmans, Nicole en Hilda Martens, Jaak en Jan Ceyskens Limburgs kampioen (86,7%) met het nummer The Magic sticks.

Na afloop kregen alle Brogelse deelnemers en in het bijzonder instructeur Guido Reumers uitgebreide felicitaties van de voorzitter der jury en van de dolgelukkige St. Sebastiaanvoorzitter Gerard Brebels.

AGENDA

18 aug St. Johannes-Kelmis: Schuttersfeest t.g.v. 70-jarig bestaan

19 aug St. Joris-Hooge Mierde: Vrij gildefeest

25 aug St. Pieter-Leut: Uitkavelen programma 19 aug

26 aug Schuttersgilde Tubbergen: Federatief concours

26 aug St. Antonius Abt-Terheijden: Kringdag Baronie Markisaat

26 aug Kring Peelland: Fed. Geweerschietwedstrijden

15 sep St. Jan-Nieuwstadt: Burger- en verenigings-schieten

16 sep St. Jan-Nieuwstadt: Drietschieten voor schutterijen

Onder de schietboom

Twee weken oud lid

Het jongste lid van schutterij St. Rosa-Sittard heet Puck Houtakkers.

Gestoken in uniform trok het bestuur naar de woning van het nieuwe lid en schreven hem op traditionele wijze in. Puck liet zich het geheel welgevallen. Vader en moeder Houtakkers verklaarden dat Puck voorlopig nog niet mee kan.

Straat der Koningen

In Merum-Herten doet zich het unieke feit voor dat in een en dezelfde straat twee schutterskoningen wonen. Dat zijn Huub Fonteyn van schutterij St. Anna-Merum en Wilbert Poulissen van schutterij St. Michaël-Ool Herten. Beide koningen wonen in de Straat der Koningen oftewel de Van Heinsbergweg tegenover elkaar op de nummers 7 en 8. Op Carnavalszaterdag werd de straat omgedoopt in 'Keuningssströtje'.

Mobiele schietaffuit

Een 'revolutionaire uitvinding' zo betitelde dagblad De Limburger op 1 maart de door Wil Pastwa ontwikkelde schietaffuit, voorzitter van schutterij St. Rosa-Sittard. De schietaffuit zou, in combinatie met een kogelvanger, een schootsveld overbodig maken.

Het idee is goed, maar helaas niet origineel. Reeds langer worden soortgelijke methoden al toegepast binnen het Nederlandse leger. Verder is gebleken dat een dergelijke toepassing ook al plaatsvond tijdens het 7e Europese Schutterstreffen in Lippstadt (BRD).

Egelprijs voor schutterij

De Koninklijke Schutterij St. Sebastiaan-St. Huibrechtslille heeft op 12 maart de Egelprijs 1990 uitgereikt gekregen. De prijs die ter beschikking wordt gesteld door de Neerpeltse CVP-jongeren, werd verleend wegens: 'De 336 jaar oude Kon. Schutterij St. Sebastiaan met zijn 100 leden houdt een eeuwenoude traditie in stand. Ook de prestaties van de schutters verdienen een eervolle vermelding. Het trommelkorps haalde tijdens de Wereldmuziekconcoursen van 1978, 1981, 1985 en 1989 goud'.

Uitzonderlijke koning

Tijdens het Koningsschieten op Paasmaandag van schutterij St. Cornelius-Swartbroek wist de heer Harry Steeghs de laatste resten van de vogel naar beneden te halen. Vermeldenswaard is dat de heer Steeghs wethouder is van o.a. Milieuzaken van de Milieustad 1989: Weert.

Heeft U kabel TV?

Binnenkort is het C.A.I.-net in Heythuysen voltooid en dan is de huidige antenne overbodig. Met toestemming van de gemeente willen enkele leden van schutterij St. Nicolaas-Heythuysen de verenigingskas spekken. De antenne wordt verwijderd voor Hfl 25.

Steeds meer meibomen

De laatste jaren worden in Limburg steeds meer meibomen geplant. Het oeroude gebruik wordt weer in ere hersteld dankzij de inzet van buurtverenigingen (putten), muziekkorpsen en schutterijen. Als datum voor dit planten kiest men de avond van 30 april. De meiboom is het symbool voor leven en vruchtbaarheid.

Verenigingslokalen

Nieuwe verenigingslokalen schieten als paddestoelen uit de grond. Alleen al in Nederlands-Limburg registreerden we er al 9 in 1990.

Uit de gemeenteraad van Echt

Gemeenteraadslid J. Peters in Echt suggereerde dat wethouder A. Stassen schutterij Wilhelmina-Hingen zou bevoordelen. Stassen is beschermheer van deze schutterij. De opmerkingen van Peters werden ontzenuwd en betiteld als 'klinkklare onzin'. Overigens stelde de gemeenteraad de aangevraagde subsidie van Hfl 4500 voor het fluit- en trommelkorps van de schutterij beschikbaar.

Schietterrein en subsidie

De enkele jaren opgerichte schutterij St. Barbara-Meerssen heeft een eigen schietterrein gekregen. Het schietterrein werd op 6 mei feestelijk in gebruik genomen. De gemeenteraad gaf ook haar goedkeuring aan een subsidieverzoek van Hfl 10.000.

Geachte redactie

Laat ik beginnen met me voor te stellen.

Ik ben Arthur Wijnands en ben meer als 30 jaar lid van de schutterij H.H. Marcellinus en Petrus-Geleen. Ik heb drie keer een hersenbloeding gehad en ben sedert 3 jaar gedeeltelijk verlamd. Sedert die tijd is het me onmogelijk nog met de schutterij mee te lopen (hetgeen ik zeer jammer vind).

Nou vraag ik me af of het niet mogelijk is om bijvoorbeeld een bond op te richten van invalide schutters uit de beide Limburg.

Ik ben wel aangesloten bij een invalidebond. Maar zou het niet mogelijk zijn om een specifieke organisatie op te richten voor invalide schutters?

Uw berichten in deze tegemoet ziend, verblijf ik A.J.A.M. Wijnands, Oranjelaan 7, 6166 BH Geleen.

Geachte Heer Wijnands

Door meerdere personen is reeds vaker verzocht om te bezien of er een schuttersfeest georganiseerd zou kunnen worden voor invaliden. Tot op heden heeft zich nog geen schutterij aangemeld die een dergelijk feest wil/kan organiseren.

Ik besef ten volle wat het voor U betekent dat U Uw vrijetijdsbesteding node moet missen. Vandaar dat ik zo vrij ben geweest om Uw oproep in het Limburgs Schutterstijdschrift te publiceren. Ik hoop dat aan Uw wens en de wens van vele invaliden alsnog gehoor wordt gegeven.

Wim Pijpers.

Geweldige belevenis

Op zondag 27 mei organiseerden de drie Lommelse schuttersgilden een groots schuttersfeest in het kader van Lommel 1000 (zie ook LS nr 6, pag 21).

Aan het schuttersfeest namen maar liefst 24 schutterijen en schuttersgilden deel uit Belgisch-Limburg en Noord-Brabant. Ruim 2000 toeschouwers genoten van de opmars en de vele demonstraties, die van commentaar werden voorzien door Jan Vandenboer. De combinatie van het Limburgse schutterswezen en het Brabantse schutterswezen zorgde voor een totaal nieuwe dimensie, waarvan menigeen nog iets van leerde. Complimenten ook voor de perfecte organisatie.

Het goede weer zorgde er verder voor dat de organisatoren kunnen terugzien op een zeer geslaagd schuttersfeest.

Het zal een hele eer zijn voor het Limburgse schutterswezen om deze drie gilden in hun midden te mogen begroeten.

Gehoord

In Maastricht kondigt zich de volgende schutterij aan. In de wijk 'De Heeg' zijn een aantal enthousiastelingen bezig om de derde Maastrichtse schutterij het leven te laten zien.

Schuttersmedailles uit vorige eeuw gevonden

Tijdens bouwwerkzaamheden aan de Dorpsstraat in Melick is een blikken bus met koningszilver en schuttersmedailles, eigendom van schutterij St. Andreas, gevonden. In de bus zaten tien uitstekend bewaard gebleven wedstrijd- en herinneringsmedailles en een konings- annex keizersplaat die heeft toebehoord aan Gerardus Glühmacher, die in 1822, 1824 en 1825 koning was en van 1827 t/m 1829 de keizerstitel verwierf. Eveneens van grote waarde is de zilveren erepenning

voor de eerste prijs op het O.L.S. in 1907. (zie ook LS nummer 6, pag 10-14).

Landskampioen

Tijdens het landskampioenschap voor Fluit- en Trommelkorpsen sectie EA, dat op 21 april werd gehouden in Den Haag werd het Fluit- en Trommelkorps van schutterij Wilhelmina-Nieuwenhagen landskampioen met maar liefst 301 punten in de sectie Eredivisie. Na terugkeer onthaalde de schutterij haar korps feestelijk. Een passend geschenk voor de schutterij die op 22 april haar 130-jarig bestaan vierde.

Eerste koning; een historische gebeurtenis

Zondag 29 april 1990 zal in de annalen van de vorig jaar opgerichte Sjtadssjötterij Junggesellencompagnie Sint Rosa te Sittard als een zeer belangrijke datum worden bijgeschreven.

Wim Boreas (32) uit Sittard schoot als eerste in de prille geschiedenis van zijn vereniging de koningsvogel af. Op bijgaande foto wordt hij op de schouders gehesen van zijn trotse collega's. 'St. Rosa wordt hierbij een grote zilverchat toegewenst tot in lengte van jaren.

Foto: Peter Rozen.

Commandantencursus oude exercitie

De cursussen Oude exercitie voor beginners en Oude exercitie voor gevorderden, die elk 13 weken in beslag namen, werden op zaterdag 12 mei afgesloten door de uitreiking van de certificaten en diploma's. Plaats van handeling was Cafe Rumpenerlinde te Brunssum.

Alvorens over te gaan tot de uitreiking van de diploma's bood cursusleider Fried Schrijvers Mevrouw Schlangen van Cafe Rumpenerlinde namens de O.L.S.-Federatie een bos bloemen aan als dank voor de gastvrije ontvangst die de cursisten tijdens de cursus mochten ervaren.

'Bij de aanvang van deze cursus waren er 29 kandidaten. Trots kan ik nu melden dat er 26 kandidaten voor de cursus geslaagd zijn. Een resultaat dat veel goeds belooft voor de toekomst en tot standkwam in de beste sfeer door de enthousiaste leerlingen en hun vakkundige instructeurs M. Beaujean (Heerlerheide) en L. Wijnands (Klimmen)', aldus Fried Schrijvers.

Mede namens L. Wijnands sprak M. Beaujean zijn dank uit naar de leerlingen. 'Het was een bijzonder prettige cursus. U was leergierig. Ik nodig de beginners daarom uit deel te nemen aan de vervolgcursussen'.

Wegens verblijf in het buitenland van de Federatiepresident, was aan Federatiebestuurslid Jef Meertens de eer voor het uitreiken van de diploma's. Jef haalde in zijn toespraak duidelijk de taak aan die een commandant kan hebben voor zijn schutterij. 'De commandant is niet alleen de vertegenwoordiger van een schutterij, neen hij bepaalt ook voor een groot deel het aanzien van die schutterij'.

Brunssum 12 mei 1990: Geslaagden van de cursussen Oude exercitie met hun cursusleider, instructeurs en Federatiebestuurslid Jef Meertens.

Certificaat Oude Exercitie voor beginners

J.M. Braken van St. Hubertus-Gulpen
P.M.C.J. Delahaye van St. Martinus-Houthem
A.H. Franssen van St. Sebastianus-Margraten
G. Geurts van St. Anna-Merum
R. Govaerts van St. Joseph-Waubach
A. Haggemiller van St. Gregorius de Grote-Brunssum
H.W.J. Harkema van St. Joseph-Stein
J.L.M. Keydener van St. Martinus-Houthem
L.J.J.M. Op den Kamp van St. Joseph-Stein
P.J.S.L. van Soest van St. Anna-Maasbree
J. Sijstermans van St. Sebastianus-Spekholzerheide
J. Zink van St. Hubertus-Gulpen

Certificaat Oude Exercitie Adspirant-Commandant

J.M.A. Collaris van Kon. Wilhelmina-Nieuwenhagen
H.J.M. Gerards van St. Hubertus-Schaesberg
C.J. Mertens van Kon. Wilhelmina-Nieuwenhagen
P.M. Scholtes van St. Sebastianus-Mheer
J. Senden van St. Sebastianus-Mheer
H. Silvertand van St. Joseph-Waubach

Diploma Commandant Oude Exercitie

Ch.J.P. Brasseer van St. Joseph-Waubach
R.P.H.M. Cleber van HH Marcellinus en Petrus-Geleen
H. Fonteijn van St. Anna-Merum
E.J. Koppe van St. Gregorius de Grote-Brunssum
H.H. Thomas van St. Barbara-Meerssen
H.J.A. Thomas van St. Barbara-Meerssen
R.T.H. van Tilburg van St. Johannes en Clemens-Merkelbeek

Diploma Commandant-Instructeur

H.J.M. Dohmen van St. Lambertus-Oirsbeek.
Na afloop kregen de meegekomen familieleden en vertegenwoordigers van de diverse schutterijen de gelegenheid om de zojuist geslaagden te feliciteren. Een gezellig samenzijn zorgde voor een waardige afsluiting van deze cursus.

Het 'Reyndershuis' te Ophoven getuigt nog van vroegere gebeurtenissen

Het statige huis aan de Maasstraat nummer 12 te Ophoven (gemeente Kinrooi) heeft een rijke geschiedenis. Tevens betreft het een monumentaal hoevegebouw. Eens woonden er de 'kapiteins' van de schutterij en in de 18e eeuw waren de 'bokkerijders' er actief.

Kapiteinsfamilie REYNDERS

De 'kapitein' stond aan het hoofd van de schutterij en was de gezagvoerder over alle weerbare mannen. In de zeventiende en achttiende eeuw vinden wij 5 kapiteins terug. Dit betreffen:

1616: Johannes REYNDERS - gehuwd met Catharina LEYSEN - lid van de schepenbank - overleden op 2 april 1675;

1697: Reyner REYNDERS - geboren op 5 juli 1651 te Maaseik - gehuwd met Maria CATERS - overleden in 1726;

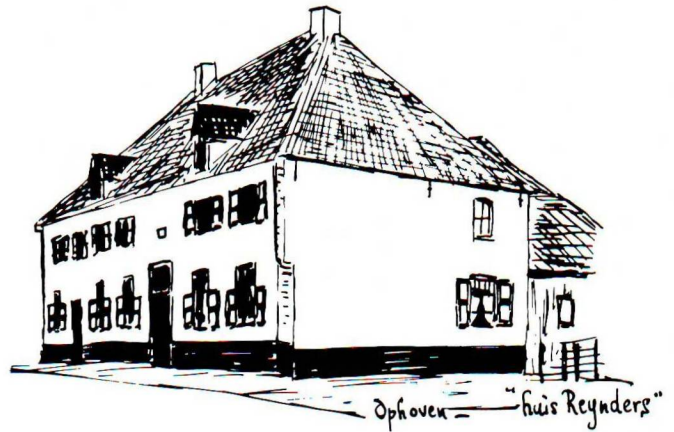
1723: Jan REYNDERS - geboren op 5 december 1688 - gehuwd met Elisabeth GIELEN - overleden op 9 april 1758 en begraven in de kerk van Ophoven, voor de communiebank;

1766: Simon REYNDERS - geboren op 19 januari 1723 - gehuwd met Maria BRUNEN - overleden op 23 mei 1793.

Zijn weduwe maakte op 23 november 1793 de schatkist der schutterij, bevattende 64 franse kronen en een bbt. croon, 5 halve franse kronen en 412 guldens 17 stuivers 2 oortjens over, aan de schuttemeesters Theodorus COOLEN en Henricus BEKKERS (zie tekst op document).

1793: Henricus REYNDERS - geboren op 12 oktober 1782 - gehuwd met Anna BROUWERS - overleden op 22 september 1844.

In 1793 werd de jonge Henricus door de landscholtus Carolus Van der Meer benoemd tot kapitein. Tot zijn meerderjarigheid bekleedde Johannes GIELEN, zijn neef, dit ambt.

De beruchte 'Bokkerijders'

Simon Reynders, schepen, landbouwer, brouwer en kapitein der schutterij, kreeg het zwaar te verduren vanwege de beruchte brandbriefschrijvers, die men later 'Bokkerijders' noemde. Zo bezorgde ene Filip MERTENS uit Heythuysen, die naar Ophoven uitweek in 1783, hem vele moeilijkheden.

- Op Nieuwjaarsdag 1785 brandde de schuur van Simon Reynders, die tegenover zijn woonhuis was gelegen, af. De schade schatte hij op zes duizend gulden. Volgens de overlevering had een van de meiden de brand-brief achtergehouden.

- Op 8 januari 1785 kreeg Simon Reynders een tweede brandbrief onder de deur geschoven. Daarin vroeg men 200 gulden en zegde men dat zijn schuur niet afgebrand zou geweest zijn, indien hij de vorige maal geld had gelegd.

- Op 11 januari 1785 kreeg hij een derde brandbrief voor 200 gulden, die hij weer aan een brugje aan het 'Vonderen' tussen Ophoven en Geistingen moest neerleggen. Op 21 januari ging zijn zoon kijken of het geld was opgehaald en hij vond daar een nieuwe brief waarin weerom 200 gulden werden gevraagd. Het geld werd op de afgesproken plaats gelegd en opgehaald.

- Op 28 januari 1785 werd in een nieuwe brandbrief gevraagd om 300 gulden te leggen. Simon Reynders legde het geld en kreeg op 5 februari 1785 een kwitantie thuis bezorgd.

In de teksten van de brandbrieven wordt Simon Reynders aangesproken met 'mijnheer', 'kapitein' of 'captijn'.

- In 1785 werd 'Tamboer An' (Anna VERSTAPPEN) beticht van 'aanstichting om brand te leggen aan het schutterijhuis Reijnders'. In opdracht van drossard CLERKX te Maaseik werd ze door de schutterij gevangen genomen.

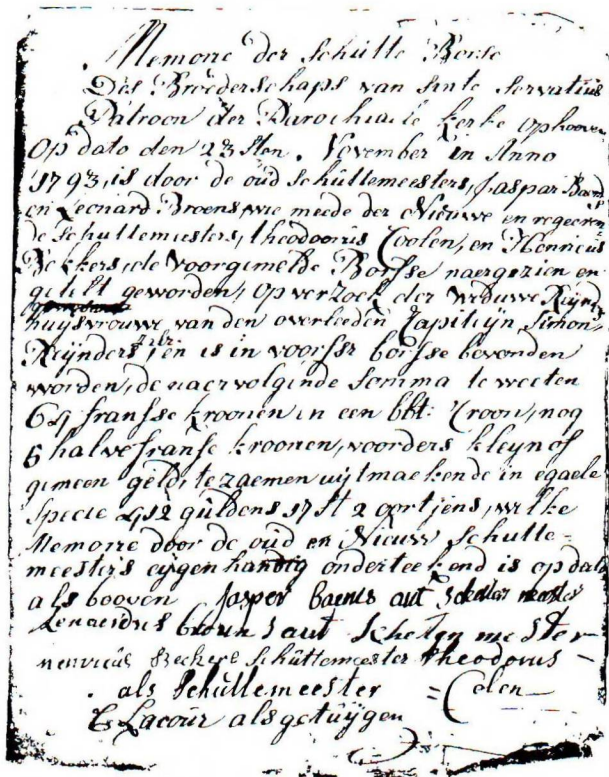
Gedenksteen

Boven de toegangsdeur van het Reyndershuis staat op een gedenksteen volgende tekst vermeld: 'Bis Combusta Reaedificata', wat betekent: 'Tweemaal afgebrand en weer heropgebouwd'.

Bronnen

- H.J. Geerkens en D. Snijders, in: 'Het Oude land van Loon', 1964.
- Bert Lindekens, Ze reden bij nacht.
- Mathieu Wieërs, Wij zullen U met assen lonen!, 1985.

Werner Smet.

Luitenant-Generaal Sjo Plusquin 85 jaar

Op dinsdag 3 april j.l. brachten Arno Roeloffzen en Fred Louwen van schutterij St. Martinus-Houthem een bezoek aan het oudste lid van hun schutterij en tekenden het volgende verhaal op. Op 10 april werd Sjo 85 jaar.

Arno: Sjo hoe ben jij destijds bij de schutterij gekomen?

Sjo: 'Vanaf 1936 was ik al op velerlei manieren aan de schutterij verbonden. Dat was me een tijd, toen ik er bij kwam had ik geen uniform, dat kreeg ik pas in 1938. Toen werd ik Groot-Majoor, gelijk de hoogste rang.

Dré Sleypen, die destijds de zaken bij St. Martinus regelde, vroeg me wat later of ik er iets voor voelde om in het bestuur te komen. Op de jaarvergadering van 1939 werd ik en bestuurslid en voorzitter, dat ben ik gebleven tot 1959, bijna 20 jaar dus.

Wij hadden in die tijd nog geen koningsvogelschieten. Er was wel een koning hoor, die noemden we de 'eeuwige koning', dat was Martin Bremer, die is dat gebleven tot na de oorlog.

Voor de oorlog waren er nog geen bondsschuttersfeesten zoals wij die nu kennen; die zijn pas goed op gang gekomen na de oorlog. Wij hadden het toen wat gezellig hoor, een paar keer gingen we naar een naburige schutterij en kletsten wat en dronken nog meer.

Onze schutterij was er toen voor de diverse processies en natuurlijk voor de gezelligheid. We kwamen regelmatig bij elkaar in ons toenmalig schutterslokaal 'De drie koningen', daar was ook in 1933 de schutterij heropgericht. De lokaalhouder heette Harrie Leukel en zijn vrouw Maria. Harrie was zo doof als een kwartel. Op een keer was zijn hond weggelopen, wij wisten dat niet. We vroegen waar Maria was. Harrie begreep ons niet en dacht dat we het over zijn hond hadden en zei boos: 'Die loopse teef is er vandoor, voor mij hoeft ze niet meer terug te komen'. Jullie begrijpen wel dat we krom van het lachen lagen.

In die tijd waren ze ook, net als nu een riool aan het aanleggen, dat ging gewoon met de sjörreskar. We hadden net de processie gedaan en gingen, zoals toen gebruikelijk, met ons allen de cafe's langs. Als laatste deden we de 'Molen' aan. Het was al laat geworden toen we met de laatsten naar het schutterslokaal teruggingen langs het pad van de 'Molen' naar de Putweg. Daar hadden ze net een diepe sleuf gegraven voor de rioleering. In het cafe 'De drie koningen', waren we opeens Bärke Sleypen kwijt. Wij met ons allen zoeken, want Bärke had nogal wat drupkes gedronken. Achter het cafe was nog zo'n ouderwetse pissoir, de cour, je weet wel, met zo'n goot langs de muur. Nergens Bärke te vinden. Wij weer terug naar de Geulhemermolen, en ja hoor, halverwege hoorden we een luid gesnurk. Bärke was, flink beneveld, in de diepe sleuf gegleden en in slaap gevallen. Met veel moeite hebben we hem eruit kunnen krijgen. Bärke bleef gewoon doorsnurken en zag er uit ale een varken; z'n witte broek zat onder de modder. In het cafe legden we hem op een tafel en gooiden een emmer water over hem heen. De sjöt wist niet wat er gebeurde was.

Ja toen kwam de oorlog. We moesten onze geweren inleveren. Alleen de bajonetten heb ik in het vet gezet, en in een lap gewikkeld en verstopt tussen de pannen van het dak van mijn toenmalige zaak; dat is nu cafe 'De Medaillon'. In de oorlog ging de jaarlijkse herdenking voor de overleden leden gewoon door hoor, al was het zonder uniform. Als protest tegen de bezetters maakte

ik in de oorlog met koninginnedag de wand van mijn etalages rood, wit en blauw en legde naast de overige blikken verf, er enkele blikken met fel oranje gekleurde deksels bij.

Toen de oorlog afgelopen was, hebben we alles opgeknapt wat er nog aan uniform over was en er nog een aantal bijgemaakt. We hebben ons toen ook aangesloten bij de Zuid-Limburgse SchuttersBond, vanaf toen zijn we wel op de schuttersfeesten geweest.

In 1959 heb ik me als voorzitter en bestuurslid teruggetrokken. Ik had in die tijd, onderaan de Cauberg een hotel, 'De Grot van Lourdes', dat veel tijd vergde. In 1976 heb ik mezelf gepensioneerd en kon toen weer met de schutterij mee gaan. In die tijd hadden we net nieuwe uniformen gekregen. Ik was ondertussen bevorderd tot Generaal-Majoor. Om de vereniging financieel te verlichten heb ik m'n uniform zelf laten maken, niemand wist dat, zelfs mijn eigen vrouw niet. Op het koningsvogelschieten in 1976 kwam ik wat later; had je al die schutters moeten zien toen ik parmantig, met mijn vrouw aan de arm in mijn generaalsuniform de wei opkwam.

Ja, dat waren leuke tijden vroeger. Er gebeurde altijd wel wat, al zijn het steeds de leuke voorvallen die je je herinnert. Alleen het ongelukkig verlopen federatiefeest in Montfort, dat was in 1983, zal ik nooit vergeten als slechte ervaring.

Ja jongens, dat was het zowat. Ik ben natuurlijk een heleboel vergeten, maar veel komt tijdens zo'n gesprek toch wel weer terug. Ik hoop dit jaar weer op de diverse schuttersfeesten aanwezig te zijn, als mijn gezondheid het toelaat tenminste'.

Onder de indruk van de vitaliteit van deze 85 jaar 'jonge' sjöt, zijn Arno en Fred op huis aan gegaan. Sjo, tot ziens op het eerstvolgende schuttersfeest in Valkenburg.

Effel.

Jan van de Mortel in memoriam

Jan van de Mortel, de grote stimulator van het Brabantse gildewezen, is op Aswoensdag 28 februari 1990 met Gilde-eer begraven.

Jan van de Mortel, geboren in 's Hertogenbosch, is 87 jaar geworden. Tot op hoge leeftijd was hij aanwezig op de gildefeesten. Tijdens de wintermaanden, als het gildeseizoen stil ligt, was hij in heel Brabant een welkome gast met zijn lezingen en spreekbeurten. Vanuit de Middeleeuwen liet Jan de gilden herleven. Hij had een Bourgondische persoonlijkheid die stijl gaf aan zijn aanwezigheid, overal waar hij kwam.

Jan zijn streven was gericht op het behoud van de oude waarden en tradities van het Gilde. Hij heeft ook verschillende artikelen geschreven. Vol trots droeg hij het uniform van het Sint Catharinagilde uit Vught, tot op zekere leeftijd met de zware trom, welke hij 32 jaren droeg en bespeelde. Hij is tot drie keer in zijn leven koning geweest van zijn gilde. Bij zijn derde koningschap liet hij op zijn schild graveren: 'Ten derde male koning ben ik geen cent wijzer. Het was niet achter elkaar, ben dus geen keizer'.

Berkel Enschoot 1985: Jan van de Mortel Eredeken van de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden.

Jan was in zijn leven voorzitter van de Kring Maasland van de Bond van Schuttersgilden van Noord-Brabant en na zijn afscheid Ere-hoofdman van deze kring. Hij was ook vice-voorzitter van de Federatie van Noord-Brabantse Schuttersgilden en bij zijn afscheid werd hij benoemd tot Opperdeken.

In juli 1963 kreeg Jan van de Mortel de zilveren Anjer uitgereikt door Prins Bernhard. Hij kreeg deze onderscheiding voor zijn 'enthousiaste, vruchtbare en rijk geschakeerde activiteiten waarmee hij de oude gilden in Noord-Brabant uit hun kwijnend bestaan tot nieuwe bloei heeft gebracht en dat ook de wijsheid van het dwaze door U metterdaad wordt gediend wekt geen verwondering gezien de grote naam die Uw geboortestad 's-Hertogenbosch op dit punt heeft verworven', aldus sprak Prins Bernhard tot Jan van de Mortel.

Hij was ook lid van de Illustere Lieve Vrouwe Broederschap; een broederschap die gehuisvest is in het Zwanenbroedershuis aan de Hinthamerstraat in 's Hertogenbosch. Hij droeg het Zwanenbroedersinsigne met ere tussen zijn vele andere onderscheidingen. Ook Prinses Juliana is lid van deze Broederschap. (Vanaf 1629, ten tijde van Frederik Hendrik, moesten er van de 36 Zwanenbroeders 18 van katholieke en 18 van reformatorische huize zijn, om zodoende in Christelijke harmonie samen te leven).

In 1972 ontving Jan de eremedaille in zilver van de Gemeente Vught en in 1974, toen zijn St. Catharinagilde 500 jaar bestond, mocht hij uit handen van de burgemeester een prachtige koningsstaf in ontvangst nemen voor zijn gilde; dit was een geschenk van de gemeente.

In 1975 werd Jan benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. In 1983 ontving hij als eerste de eremedaille van de Federatie van Noord-Brabantse Schuttersgilden. In 1980 werd hij bij zijn eigen Catharinagilde ook nog benoemd tot Ere-staandedeken. Dit alles voor zijn vele werk ten gunste van de Brabantse gilden.

Omdat Jan van de Mortel zo'n grote persoonlijkheid was in het Brabantse gildewezen, waren ook veel gildebroeders aanwezig bij zijn begrafenis. In de St. Petruskerk in Vught werd een plechtige Gregoriaanse requiemmis voor hem opgedragen. Tijdens de H. Mis zei de pastoor in zijn toespraak: 'Jan van de Mortel hield van oude waarden en tradities. Zijn geloof en gezagsgetrouwheid waren rotsvast en oprecht. Zijn omgang met mensen was zeer intensief. Spreekwoordelijk was zijn hartelijke spontaniteit met groot gevoel voor humor. Dit alles gaf stijl aan zijn aanwezigheid, waar dan ook'. Vanuit de kerk werd, na enkele toespraken van gildeoverheidspersonen, Jan naar zijn laatste rustplaats gebracht door de gildebroeders van de beide Vughtse gilden St. Catharina en St. Barbara. Daar werd voor hem voor de laatste maal de gildetrom geroerd en het vaandel gedraaid, gebeurtenissen die hij zelf voor vele gildebroeders in ruste heeft gedaan.

Moge Jan na een welbesteed leven in dienst van de gilden een welverdiende rust krijgen in het hiernamaals, welke hij ten volle heeft verdiend. Hij ruste in vrede.

Frans Martens, Deurne.

Te koop: Elektrische kogelfabrikageketel.
Merk: R.C.B.S. - 800 Watt.

Te bevragen bij: Schutterij Pr. Hendrik - St. Odiliënberg, M. Janssen, Tel. 04750-33106.

LAAT KICKEN NAAR UW BANDEN KIJKEN

**Bandenspecialist
KICKEN b.v.**

VOERENDAAL Valkenburgerweg 41 tel 045-751700	MAASTRICHT Bemelerweg 90 tel 043-621515
TEGELEN Kaldenkerkerweg 96 tel 077-33433	SITTARD Bergerweg 59 tel 04490-10707

clamode

Voor het ontwerpen en maken van exclusieve avond- en gelegenhedskleding. Gespecialiseerd in koninginnenjurken.

Corrie Lammers
Terhofstadlaan 22
5711 VW Someren
Tel. 04937-5471

HENDRIK VAN DER PUTTEN

**SLAGHOEDJES
SCHUTTERIJKRUID
REPARATIE - HERLAAD APP.**

**Zwartbroekstraat 28
Roermond, Tel. 04750-30688**

SLIGRO TOTAAL GROOTHANDEL

APELDOORN Stadhoudersmolenweg 49 Tel 055-211903	ARNHEM Cruquiusweg 2 Tel 085-629136	DOETINCHEM Zaagmolenpad 42 Tel 08340-33141	EINDHOVEN Hurksestraat 5 Tel 040-513900	HEERLEN Kissel 30 Tel 045-725252	HOOFDVESTIGING VEGHEL Corridor 11 tel kantoor 04130-43500 fax 04130-41520 tel verkoop 04130-41075
HELMOND Engelseweg 208 Tel 04920-22585	's-HERTOGENBOSCH Ruwekampweg 1 Tel 073-212125	MAASTRICHT Punterweg 35 Tel 043-632040	NIJMEGEN Energieweg 42 Tel 080-776655	R'DAM / SPAANSE POLDER Groothandelsmarkt 176 Tel 010-4158044	
ROTTERDAM ZUID Gouderakstraat 30 Tel 010-4830211	SITTARD Nusterweg 71 Tel 04490-15641	TIEL Kellenseweg 22 Tel 03440-13640	TILBURG Ringbaan-Zuid 13 Tel 013-432664	UTRECHT/DE MEERN Strijkviertel 37 Tel 03406-63612	
VELDHOVEN Dommelstraat Zuid 23-25 Tel 040-533722	VENLO Winkelveldstraat 28 Tel 077-547300	WEERT Moedsijk 8 Tel 04950-35783	ZOETERWOUDE Industneweg 29 Tel 071-892909	ZWOLLE Ossenkamp 6 Tel 038-543183	

SLIGRO

Uit de Bond 'De Maasvallei'

Op 8 april werd in Meeswijk, deelgemeente van Maasmechelen, door schutterij St. Laurentius de eerste vrije schietwedstrijd van het nieuwe seizoen georganiseerd. Het ging hier om de wedstrijd 'Sjötte Sjef'. Het beeldje, voorstellende Sjötte Sjef, kan alleen maar gewonnen worden door een der schutterijen uit Maasmechelen. Het beeld blijft steeds eigendom van de plaatselijke V.V.V. en de schietingen zijn vastgelegd door een beurtrol. Samen met het schieten voor de wisseltrofee vond er een prijschiëting plaats voor drietallen van alle bij de O.L.S.-Federatie aangesloten schutterijen.

De opkomst voor de prijschiëting was zeer goed en nadat de uitslag voor de trofee was bekendgemaakt en de duisternis verder kavelen onmogelijk maakte, konden 22 drietallen de prijzen delen.

Uitslag 'Sjötte Sjef':

1. De Jonge schutterij St. Monulfus en Gondulfus
2. Schutterij St. Pieter
3. De Oude schutterij St. Monulfus en Gondulfus
4. Schutterij St. Laurentius

Het toeval wil dat de Jonge schutterij volgens de beurtrol toekomend jaar het schieten voor 'Sjötte Sjef' mag inrichten. Volgens voorzitter Jefke Vranken van de Oude schutterij is het beeld voor een dikke som verzekerd. Hopenlijk bezorgt dit laatste de voorzitter van de Jonge schutterij Jan Salden geen slapeloze nachten. Alvast proficiat en tot volgend jaar op het terrein 'In de Loten'.

Een schut van de bovenste plank

De onderstaande foto toont ons Zjang Pannemans. Hij werd geboren te Meeswijk op 18 november 1920. In zijn 16e levensjaar werd hij lid van schutterij St. Laurentius-Meeswijk.

Zjang Pannemans in zijn mooiste uniform, maar zonder strosrietje in de mond.

In datzelfde jaar mocht hij al deelnemen aan het schuttersfeest te Elen. Samen met Harrie Rutten en oom Gerard Pannemans vormde Zjang een drietal. De twee oudere schutters waren op schuttersgebied echte beroemdheden, zij hadden jarenlang met een nog oudere schut een drietal gevormd dat overal te duchten was geweest. Hun derde partner was ondertussen echter te oud geworden om nog mee te kunnen en oom Gerard dacht wel dat neef Zjang de vrijgekomen plaats kon innemen. Nadat het inschieten gedaan was, bleken maar twee drietallen met 9 punten te zijn. Het drietal van Zjang en een drietal uit Molenbeersel; gevormd door vader en twee zonen Denier.

In die tijd werd er geschoten zolang het licht nog heel goed was, het kavelen begon pas omstreeks zeven uur. Vooraleer het kavelen begon was ook in die tijd de tapkast het beste doel van de meeste schutten en zeker van diegenen die zich niet geplaatst hadden voor het kavelen. En alzo gebeurde het op dat schuttersfeest in 1937 te Elen dat vader Denier aan oom Gerard kwam vragen om maar niet te kavelen voor de eerste prijs, maar de twee eerste prijzen maar te verdelen. Kwestie van niet te veel lood moeten te verkwisten en toch de eerste prijs te hebben. Maar het antwoord van Gerard Pannemans was kort en krachtig: 'Neen, mijn neef Zjang wil niet delen, hij wil schieten'. En alzo gebeurde het dat na drie kavelronden het drietal van Zjang de eerste prijs behaalde. Dat was het begin van een succesvolle carrière onder de schietbomen, die nu na 53 jaar nog steeds voortduurt.

In 1938 ging Zjang met zijn schutterij voor de eerste keer naar het O.L.S. en wel te Neeritter. Hij heeft sindsdien geen enkel O.L.S. gemist. Volgens Zjang was het in die tijd mogelijk een O.L.S. nog dezelfde dag uit te schieten en soms zelfs nog zonder kavelbeurten. Helemaal onbegrijpelijk is dat natuurlijk niet voor iemand die de toenmalige uitrusting der buksen heeft gekend. Korrel en keep waren tamelijk primitief en hadden al eens de gewoonte om los te raken en dus onprecies. Te meer daar het transport gebeurde vastgebonden aan de fiets. Het diopter was niet meer dan een ronde schijf met in het midden een klein gaatje dat soms al eens kon versteld worden bij middel van een draaiend of schuivend plaatje met gaatjes van verschillende diameter. De patronen waren geladen met zwart kruid en na bijna elk schot moest de loop geveegd worden. Zjang heeft het geweten dat een schut op een schuttersfeest met een schot een erekruis haalde, alle anderen hadden gemist. Zjang zelf heeft in zijn schuttersloopbaan wel dik 20 erekruizen gewonnen. En vermits dit altijd een individuele strijd is, waar bij het missen van een 'bölke' geen ploegmaat benadeeld wordt, gaat het kavelen voor een erekruis steeds gepaard met een passende hoeveelheid gerstenat. Met juist iets te veel van dat gerstenat heeft Zjang volgens eigen zeggen dan ook minstens het dubbele aantal erekruizen gemist.

In 1960 nam onze Zjang deel aan het schieten voor de beker 'NIEUWSTADT'. Het was een individuele wedstrijd en er waren meer dan 500 inschrijvingen. Het schieten heeft drie zondagen in beslag genomen en samen met zijn schuttenbroeder Jaak Voortmans kwam Zjang in de finale, die hij met 86 schoten in zijn voordeel beslechtte.

Al die jaren dat ik Zjang ken, heb ik hem nooit onder de buks zien staan zonder een stro- of grassrietje tussen de lippen.

Jan Ulrichs, Zonhoven.

De denplanting bij Schutterij St. Mauritius-Strucht

Schutterij St. Mauritius uit Strucht houdt rond de kermisdagen een oude traditie in ere, n.l. het planten van de koningsden op de vooravond van de bronkprocessie aan de woning van de nieuwe schutterskoning. De bronkkermis wordt gevierd op de voorlaatste zondag in juni.

De traditie van het denplanten stamt van oeroude meigebbruiken. Vanaf het begin der schepping is de mei-maand n.l. de schoonste tijd van het jaar. 'Mei', in het latijns 'mensis maius', is genoemd naar de godin Maja van Maiesta, die in de Romeinse mythologie de godin was van de wasdom en de gemalin van de vruchtbaar-makende Vulcanus. In de godenleer der Hindoes is Maia de vrouwelijke verpersoonlijking van het scheppend be-ginsel.

In de Middeleeuwen en later vierde men de eerste mei door feesten en spelen, naar aanleiding van het einde van de winter. In de Provence bijvoorbeeld werd een boom opgericht, bekroond met groen. In ons eigen Limburg vieren mei-folklore en -tradities nu nog hoogtij! Vroeger plantte men onder andere meibomen voor de deur van personen aan wie men eer wenste te be-tuigen...

Het 'kapen' van deze meibomen hoorde daar nu een-maal bij...

Volgens het reglement van schutterij St. Mauritius mag de koningsden niet geplant worden buiten de parochie-grenzen van Schin op Geul of Oud-Valkenburg. Strucht behoort parochieel tot Schin op Geul en vroeger gedeel-telijk tot de parochie Oud-Valkenburg. Zodoende deze banden nog met beide parochies.

Wordt een lid koning, dat echter niet woonachtig is in een van beide parochies, dan wordt de den aan het schutterslokaal in Strucht geplant. Het planten van deze koningsden is in dit geval ook toegestaan aan de woning van zijn ouders of bij een familielid, mits deze uiteraard wél woonachtig zijn in een van beide parochies. Boven-dien mogen slechts ereleden meeschieten om de hoog-ste eer, mits zij woonachtig zijn in de parochies Schin op Geul of Oud-Valkenburg...

Met het planten van de koningsden wordt de nieuwe schutterskoning officieel geïnstalleerd, waarna hij op kermiszondag voor de eerste keer in deze hoedanig-heid, geflankeerd door zijn officieren, meetrekt in de bronkprocessie.

Al vindt in Strucht op Pinkstermaandag het konings-vogelschieten plaats, de nieuwe heerser moet wachten tot de kermisdagen vooraleer hij zich als zodanig aan den volke mag presenteren. Zo wil het de Struchtse schutterstraditie...

De legendarische koningsden

Op donderdag 11 juni 1959 kaapten schutters uit Strucht een mooie koningsden. Met vereende krachten werd het 15 meter lange gevaarte naar het schutterslokaal ge-sjouwd, waarna men na een goed en verdiend glas bier meende dat het werk af was...

Enkele boeren die een aanleiding zochten voor een grap, kregen deze op een dienblaadje gepresenteerd... Toen secretaris Willem Weerts, die 's nachts door een gerucht wakker was geworden (hij was kastelein van het schutterslokaal), de volgende morgen de woudreus nog eens bij daglicht wilden bekijken was de vogel gevlogen! Met andere woorden: de den was weg...

Fotografie Thijs Habets-Valkenburg.

Toen de exercitieploeg 's avonds bij elkaar kwam om te oefenen, werd krijgsraad gehouden. Men verdeelde zich in afzonderlijke groepen en ging op speurtocht. Eerst in de nabije omgeving van het schutterslokaal, want men achtte de vermoedelijke daders niet in staat de zware den ver weg te slepen...

Het onderzoek breidde zich echter steeds verder uit, totdat voorzitter Albert Smeets het gevaarte, goed gecamoufleerd, ontdekte onder natuurlijk uitzijnde hooibergen...

In de late avond werd de den in alle stilte naar Strucht vervoerd en goed verborgen. De daders echter verkeer-den nog steeds in de veronderstelling dat kermiszater-dag, de dag waarop traditiegetrouw de koningsden wordt geplant ten huize van de nieuwe koning, voor hen goed en goedkoop zou zijn. Hun plan was namelijk de den zelf te planten en een losprijs hiervoor te vragen!

Commandant René Weerts nodigde de inmiddels be-kende jongeboeren uit het gevraagde losgeld in de vorm van een ankertje bier in het schutterslokaal te komen leegdrinken... Op dat tijdstip echter vertrok de schutterij onder tromgeroffel en klaoengeschal in volle glorie met de mooi versierde den!

Het geheel werd sportief opgevat en menigmaal werd dit verhaal in geuren en kleuren aan de stamtafel opgedist.

Uit het archief van schutterij St. Mauritius, Piet Bisschops, Voorzitter.

Getuigschriften voor vendeliers

Op zaterdag 21 april vond in Ellikom de laatste cursusdag plaats van de cursus vendelzwaaien voor beginners. Aansluitend werden er getuigschriften uitgereikt aan de 21 geslaagden.

De cursus werd verzorgd door Piet van de Schans en Jan van Bussele en werd mede mogelijk gemaakt dankzij een financiële ondersteuning van het Verbond voor Vlaamse Volkskunst.

In zijn toespraak bekende Piet van de Schans trots te zijn dat de deelname aan de cursus zo groot was. 'Tijdens de cursus kwamen er nog aanmeldingen binnen. Het was echter onmogelijk om deze mensen nog in te passen in de lopende cursus'.

Deze 21 vendeliers zullen met de door hun gekende reeksen de schuttersfeesten nog meer opfleuren. De deelnemers riep hij daarom op om elke gelegenheid te baat te nemen om de mensen te laten genieten van het spel met de vlag.

Bob Degol dankte Piet van de Schans voor zijn inzet t.b.v. het Limburgse schutterswezen. 'Mede dankzij U Piet, krijgen we het edele vlaggenspel weer terug in onze schutterijen'. Degol maakte van de gelegenheid gebruik om Federatiepresident L. Stals het boek 'Het Vliegende Vendel' aan te bieden.

Tot de vendeliers zei Degol: 'Het getuigschrift dat U aanstonds gaat ontvangen is zeer waardevol, het geeft U toegang om deel te nemen aan de vervolgcursus vendelzwaaien en het getuigschrift is officieel erkend door het Vlaams Ministerie voor Cultuur'.

Ook Federatiepresident L. Stals was met genoegen naar Ellikom gekomen om het eindresultaat van de vendelierscursus met eigen ogen te aanschouwen. Het deed hem goed dat er veel jongeren deelnamen aan de cursus. 'De Federatie vindt het een goede zaak dat er steeds meer waarde wordt gehecht aan de historische aspecten van het Limburgse schutterswezen' en verder: 'Piet van de Schans, de wijze waarop U uitvoering hebt gegeven aan deze cursus is goed. Ik zal het vendelzwaaien in Nederlands-Limburg dan ook gaarne aanbevelen bij de schutterijen'.

Jan Grondelaers voelde zich een gelukkig voorzitter van de Bond Maas en Kempen. Ook voor hem telde dat er een nieuw element was toegevoegd aan de bond. 'Onze optochten zullen nóg fleuriger zijn door 'Jw optreden. Dank voor de medewerking van het V.V.K., Ellikom en de twee lesgevers. Dank aan U allen dat U zich de moeite heeft getroost om onze bond verder vooruit te helpen'.

Getuigschriften werden vervolgens uitgereikt aan: Cornelis Theuwissen, Jean Janssen, Ronny Ruiters, Jean Hendriks, Raymond Kelchtermans, Koen Swinnen en Arthur Vrolijkx allen van schutterij St. Harlindis & Relindis-Ellikom. Theo Geerkens, Rogier Reumers, de Crac, Dirk de Klerk en Nico de Klerk van schutterij St. Anna-Opplabbeek. Piet Deben, Mario Gorissen, Albert Mooren, Gerda Ooms, Josette van Esser, en Mathieu Henkens, allen van de Breidelzonen-Kessenich. Ivo Ceyskens, Ronnie Symons en Els Dirckx allen van schutterij St. Sebastiaan-Grote Brogel.

Een aantal vendeliers met hun getuigschriften met Federatiepresident Lei Stals en S.A.S.-voorzitter Bob Degol in hun midden.

De vlag en de lading II

Kostbare materialen

Het was uitzonderlijk kostbaar een vaandel te laten vervaardigen. Ten eerste omdat er alleen de kostbaarste materialen voor in aanmerking kwamen, als fijne zijde, satijn, velours, goud- zilvergalons, pailletten, kostbare garens en dure materialen voor de ornamenten en de draagstokken en hun bekroningen. Voorts was de produktie van een vaandel een bijzonder arbeidsintensief en tijdrovend werk omdat het handmatig werd vervaardigd.

Ateliers

Het maken van vaandels gebeurde in het begin van deze eeuw veelal in ateliers, die verbonden waren aan vrouwenkloosters. Soms werden ervaren naaisters en borduursters daar speciaal opgeleid, zoals in huize Loreto, het atelier van de Zusters van het Arme Kindje Jezus in Simpelveld.

In de Rooms-Katholieke periodieken uit het begin van deze eeuw treft men diverse advertenties aan van de bekendste ateliers die vaandels vervaardigden. Een bekend voorbeeld van zo'n atelier was de firma Van den Wijenbergh in Roermond. Veelal werden in dezelfde ateliers ook kazuifels en misgewaden gemaakt. Dat handwerk is nagenoeg verdwenen uit Limburg. Thans is er slechts een firma te Nijmegen, Stadelmaier BV, die nog in staat is om het ongekennd hoge peil van het kunstnaaldwerk uit die bloeiperiode te evenaren en ... te restaureren.

Restauratie

Het is begrijpelijk dat na ongeveer zeven of acht decennia van intensief gebruik in weer en wind -de vaandels werden altijd meegenomen door desbetreffende verenigingen- de kostbare materialen aan slijtage onderhevig zijn. Restauratie is dan geboden. Het Kevelaarse atelier van de firma Stadelmaier is een van de weinige ateliers die de vaandels in hun oude glorie en glans kunnen herstellen. Bij restauratie kan men evenwel op twee manieren te werk gaan. Ten eerste kunnen oude vaandels museaal worden gerestaureerd. Dat betekent dat de vaandels zodanig worden hersteld dat duidelijk te zien blijft hetgeen werd gerestaureerd en wat nog origineel is. Deze vaandels kunnen niet meer in de praktijk worden benut, mar dienen een museumfunctie te krijgen. Ten tweede kan men een oud vaandel ook laten restaureren met het oog op daadwerkelijk hergebruik.

Beeldtaal

De beeldtaal die de symboliek van de vaandels het beste onderstreept en die het meest werd gebruikt, was die van de neo-gotiek. Dat was een artistieke stroming in de vorige eeuw, die bijzonder veel weerklank vond in katholieke kringen; het werd in Nederland onder invloed van de Roermondse architect Cuypers de belangrijkste stijl van de vaandels. Kunstenaars uit de tweede helft van de vorige eeuw keken graag om naar de artistieke produkten uit die periode in de geschiedenis, waarin de kerk centraal stond in het maatschappelijke leven; dat waren de hoge middeleeuwen waarin de gotiek in haar verscheidenheid van vormen een internationaal fenomeen was. Tot in de jaren twintig zou de neo-gotiek de voornaamste stijl zijn waarin vlaggen en vaandels werden vervaardigd.

Het strijdbare katholicisme uit de tweede helft van de vorige eeuw koos graag voor de symbolen van de oude middeleeuwse krijgsbanieren, voor de heraldiek van de middeleeuwse wapens en voor de stereotype voorstellingen van heiligen, zoals die werden weergegeven in middeleeuwse wapens, miniaturen en in de middeleeuwse beeldhouwkunst. Uit dat repertoire koos elke sociale organisatie een eigen patroonheilige. Die zien we dan ook veelal afgebeeld op de vaandels.

Sint Sebastianus en Sint Barbara

Uiteraard was Sint Sebastianus, de door pijlen doorboorde martelaar en soldatenheilige uit het vroegste christendom, de patroonheilige van de schutters. Door het weergeven van de bijbehorende attributen in de voorstellingen op de vaandels werd de band tussen de patroonheilige en de organisatie duidelijk. Kennis van de heiligenlevens was destijds ook veel meer verspreid dan thans. De symboliek van voorstellingen werd nog door vrijwel iedereen begrepen, bijvoorbeeld die van de in de mijnstreek veelvuldig voorkomende Sint Barbara-voorstelling. Barbara was een martelares die door haar vader omwille van haar geloof jarenlang in een toren was opgesloten en tenslotte door het zwaard om het leven kwam. Op het moment van haar martelaarschap werd haar moordenaar terstond door de bliksem getroffen. Barbara werd deswege tot de veertien noodhelpers gerekend, heiligen die men in geval van acute nood kon aanroepen. Zij werd speciaal door de Limburgse mijnwerkers vereerd en aangeroepen als beschermheilige voor acuut gevaar in de onderaardse mijngangen. Natuurlijk werd Barbara altijd afgebeeld op vaandels met het torentje, waarin ze jarenlang was opgesloten, soms had dat de vorm van een mijnwerkerslamp juist vanwege de speciale verering voor Barbara door de Limburgse 'koempels'. De vaandels van alle mogelijke mijnwerkersverenigingen tonen ons dan ook dikwijls de beeltenis van Sint Barbara.

Sint Isidorus

Zo werd de heiligverklaarde Spaanse landbouwer Sint-Isidorus uit de elfde eeuw meestal afgebeeld op vaandels van de standsorganisatie voor boeren en tuinders, Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB).

Het behoeft ook geen toelichting dat de Limburgse vrouwenorganisaties veelal Maria als patrones kozen of andere heilige vrouwen als Santa-Monica, de devote moeder van Augustinus.

De Hanze

De standsorganisatie van de middenstanders, in het begin van deze eeuw 'Hanze' geheten naar het bekende middeleeuwse handelsverbond van de Hanzesteden, een naam die later werd gewijzigd in Limburgse Organisatie van Zelfstandige Ondernemers (L.O.Z.O.), had een heel specifiek eigen beeldmerk. In het wapen ziet men in het linkerkwartier de adelaar als verwijzing naar het oude Heilige Römische Reich Deutscher Nation, waarin de meeste Hanzesteden lagen. De weegschaal in het wapen is het symbool van de eerlijkheid in de handel, terwijl het kruis symbool is voor de christelijkheid in de levenswandel.

Sint Eloy

De bond van Metaalbewerkers was genoemd naar Sint-Eligius, ook wel Sint-Eloy genaamd. Deze heilig verklaarde Franse bisschop was in zijn jeugd edelsmid geweest en werd derhalve de patroon van de metaalbewerkers. Zijn attribuut vergezelt hem dikwijls: het aambeeld.

Zo spreekt het welhaast voor zich dat Sint Christoffel werd gekozen als patroon van de handelsreizigers, terwijl Sint Raphael werd gekozen als patroon van de bond van vervoerspersoneel.

Hamer, Kruis en Tandrad

Er is één beeldmerk, dat nagenoeg alle vaandels van sociale verenigingen van katholieke signatuur dragen. Het bestaat uit een kruis, het christelijk symbool bij uitstek, een hamer, het symbool van noeste arbeid en tenslotte het tandrad, het symbool van het 'in elkaar grijpen' en de hechte samenhang van alle 'radertjes', te weten van alle geledingen en sociale organisaties in de samenleving.

Sociaal Historisch Centrum

Een keur aan vaandels en vlaggen van sociale organisaties zijn in de laatste veertig jaar terecht gekomen in de collecties van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, dat zich bezighoudt met de studie van de sociale en economische geschiedenis van Limburg. De taak van het instituut is het verzamelen en bewaren van alle mogelijk archiefbescheiden, documentatie en bibliotheekmateriaal. Voorts is het een taak van het instituut dit materiaal ter beschikking te stellen van iedereen die onderzoek doet naar de geschiedenis van Limburg. Het S.H.C. is geopend op werkdagen van 09.00 uur tot 17.00 uur en zal U graag ten dienste zijn bij Uw onderzoek in archief en bibliotheek naar de geschiedenis van Uw vereniging.

Het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, is gevestigd aan de Boschstraat 73, 6211 AV Maastricht telefoon 043-250141.

Koningin Beatrix tijdens een bezoek aan de Noord-Brabantse schuttersgilden.

In Ubachsberg liep een era ten einde Sjef Meertens trad terug als bondsvoorzitter

Tijdens de voorjaarsvergadering van de R.K. Zuid-Limburgse Schuttersbond op 17 maart j.l. te Ubachsberg, nam de heer Sjef Meertens afscheid als bondsvoorzitter. Na 34 jaren lidmaatschap van het bestuur, waarvan 31 als voorzitter, vond Sjef de tijd rijp om de hamer over te dragen 'aan een jongere die de strubbelingen beter aan kan'. Daarmee liep een era ten einde.

Het leek als de dag van gisteren dat Sjef Meertens te Wylre in 1959 het roer in de Zuid-Limburgse Schuttersbond overnam met de woorden 'hier sta ik dan'. Er is echter veel gebeurd in de drie decennia die hij te Ubachsberg afsloot met de zinsnede 'en hier ga ik dan'.

'Ik heb in al die jaren met veel plezier kunnen samenwerken met mijn mede-bestuursleden, maar meer nog met de verenigingen', aldus Sjef in zijn afscheidsrede. 'Soms waren die verenigingen wel eens lastig, maar over het algemeen was hun houding toch zeer positief. We hebben naar elkaar weten te luisteren en samen de oude gebruiken hoog gehouden'.

Na een schriftelijke stemming mocht de heer Meertens zijn hamer aan vice-voorzitter Jacob Gorissen overhandigen. De heer Gorissen stond uitvoerig stil bij de wijze waarop Sjef de bond heeft aangevoerd. 'Onder de leiding van Sjef Meertens steeg de Zuid-Limburgse Schuttersbond tot een hoog niveau, zodat deze in vergelijking met anderen lang niet slecht afsteekt. Die leiding vond plaats in samenwerking met de verenigingsbesturen. Gezamenlijk vormde men op democratische wijze de wetgevende macht van de bond'.

En de heer Gorissen voegde daar aan toe: 'ik zal de wijze van besturen zoals die door Sjef Meertens in praktijk werd gebracht, als richtinggevend nemen, maar er toch een eigen invulling aan geven. We zullen nadenken over de wijze waarop wij bezig zijn. De Limburgse schutterstraditie staat midden in de maatschappij. Men moet met de tijd meegaan'.

Vanwege de vele verdiensten voor de Zuid-Limburgse Schuttersbond werd Sjef Meertens vervolgens met algemene instemming en luid applaus tot ere-voorzitter benoemd.

Alvorens de aanwezigen na afloop van de vergadering de teruggetreden voorzitter een hand konden geven, kreeg Frans Akkermans als oud-secretaris en 'voormalige strijdmakker' gelegenheid om een woord van dank uit te spreken. 'Sjef heeft zijn tegenstanders steeds op een acceptabele wijze bewerkt en hen uiteindelijk meestal 'meegetrokken' in de grote lijn. Op die manier werd orde op zaken gesteld. Verder deed hij in het OLS-bestuur steeds wat zijn bond wilde. Bovenal echter heeft Sjef Meertens de schutterstradities willen behouden zoals hij dacht dat het goed was. Nu kan Sjef zelf van de schuttersfeesten gaan genieten'.

In Ubachsberg liep een era ten einde.

Jos Gerits, Spaubeek

• KRANTEKOPPEN • KRANTEKOPPEN •

1 feb Schutterij St. Hubertus-Nattenhoven organiseert bedrijvencontactdag • 2 feb Schutter van twee weken oud • 7 feb Hulp voor kleinste schutterij van Limburg • 8 feb OLS: schot in de roos • 12 feb Materiaal schutterij St. George-Simpelveld is zoek bij gemeente • 13 feb Thijs Brand nieuwe beschermheer St. Brigida-Noorbeek • 13 feb Wim Boreas van St. Rosa-Sittard prins carnaval in Overhoven-Sittard • 24 feb Kleine bolletjes bij OLS onzeker • 26 feb Schutters na OLS naar Rome • 1 mrt Stadsschutterij krijgt mobiele schietaffuit • 3 mrt Gemeente Valkenburg geeft geen geld voor kogelvangers • 5 mrt OLS 1991 met kleine bolletjes in derde ronde • 6 mrt Schuttersmis in St. Pieter vervroegd • 9 mrt Record aantal schutterijen nemen deel aan OLS 1990 • 9 mrt Schutterij tegen natuurmonument groeve 't Rooth • 10 mrt Limburgs oudste schutter negentig • 11 mrt Sjeng Allelynd onderscheiden met koninklijk zilver • 13 mrt Extra buksen nodig voor bondsfeesten • 17 mrt Sjef Bessems 25 jaar bij St. Sebastianus-Margraten • 17 mrt St. Joseph-Buchten in het nieuw • 17 mrt Actie voor uniformenfonds St. Sebastianus-Voerendaal • 19 mrt St. Jan-Grubbenvorst heeft eigen 'Nachtwacht' • 21 mrt St. Sebastianusgilde-Beegden mag blijven bij Oosderweg • 24 mrt St. Joseph-Vijlen viert feest patroonheilige • 3 apr Parlementariër weigert erelidmaatschap OLS • 4 apr OLS-organisatie niet wakker van 'loodzwaar' verwijt • 4 apr Schutterij is illegale vuilstort zat • 5 apr Leden schutterij St. Sebastianus-Susteren te oud, schutterij met opheffing bedreigd • 5 apr Leden schutterij St. Rochus-Stevensweert figurant in film 'De Brug' • 7 apr Schutters met katte-ogen • 11 apr Kamerschieten is hachelijke zaak • 13 apr Vlaggenactie Z.L.F. daverend succes • 13 Samen 320 jaar Royer schut • 14 De schutterij is en was zijn eerste meisje • 17 apr Feestdag rond OLS • 18 apr Ingerukt ... Mars! voor DD Stadsschutterij-Maastricht • 19 apr Buurman in shootsveld schutterij St. Urbanus-Grashoek: schutterij moet wijken • 20 apr Geen veiliger sport dan kamerschieten • 21 apr 'Sjeel Sjöters?' • 24 apr Schutterstalenten mogen oefenen bij St. Nicolaas-Susteren • 26 apr Stemmen staken in gemeenteraad Neer over subsidie schuttersmuseum

Zuid-Limburgs Federatiefeest 1990

Organisatie: Schutterrij St. Antonius - Slek Echt

Schuilend tegen de zoom van de bossen tussen Echt en Susteren ligt de vredige buurtschap Slek. In de stilte van de ochtend kun je daar links en rechts de hanen horen kraaien, terwijl in de verte de roep van de koekoek of de kreet van een ekster weerklinkt. Alles ademt de rust van een harmonieuze gemeenschap, die al honderden jaren de tevredenheid met het leven van alle dag van generatie aan generatie heeft doorgegeven.

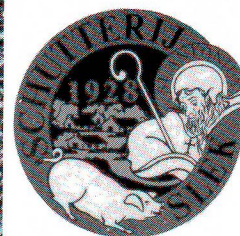
Maar op zondag 15 juli van dit jaar verandert de Slek radicaal van aanzien. De rust, die al zo lang door niets scheen te kunnen worden aangetast, zal dan verdreven worden door een baaierd van activiteiten en door het samenstromen van tienduizenden uit heel Limburg en van over de grenzen. Slek ontvangt namelijk op die dag bijna 60 schutterijen, die op een hectaren groot feestterrein achter de huizenrij aan de Hoogstraat met elkaar het Zuid-Limburgs Federatiefeest 1990 komen vieren. Het was even een schok geweest voor de kleine schutterij St. Antonius van de Slek, toen zij door het lot werd aangewezen het Federatiefeest van dit jaar te organiseren. Was de gigantische onderneming van een dergelijk schuttersfestijn niet een onmogelijke opgave voor de schutters van de Slek? Zeker, die zorg heeft even bestaan, maar de hechte gemeenschap van de Slek heeft met die zorg korte metten gemaakt. Het bestuur van de voetbalvereniging 'Slekker Boys' nam meteen het voortouw om iedereen en alles wat maar aan de organisatie van het schuttersfeest een bijdrage zou kunnen leveren, te mobiliseren en korte tijd daarna stond het werkplan al in grote lijnen overeind. Naar het voorbeeld van Nieuwenhagen, dat in 1989 een uit-

stekend geslaagd Federatiefeest heeft verzorgd, werd een stuurgroep met zeven werkgroepen geformeerd onder de juridische parapluie van de 'Stichting Zuid-Limburgs Federatiefeest St. Antonius Slek-Echt 1990'.

Energiek geleid door de heer S. Maassen, voorzitter van de Slekker Boys, stimuleert de stuurgroep de activiteiten van de zeven werkgroepen voor: administratie, financiën, personeel, reclame, materialen, optocht en feestterrein. Bij elkaar zijn dat ruim 50 personen, die in de afgelopen maanden dag in dag uit zijn bezig geweest om alles tot in de puntjes te regelen. En dat is geen sinecure, want de 60 schutterijen, die aan dit Federatiefeest gaan deelnemen, brengen elk niet alleen hun konings- en keizersparen, hun pijpers en schietende leden mee, maar ook duizenden enthousiaste aanhangers, familieleden en vrienden. De organisatie van de Slek houdt rekening met een menigte van zo'n 20.000 mensen, voor wie een complete verzorging gereed moet staan: eet- en drankgelegenheden, toiletaccomodaties, parkeerterreinen en natuurlijk de technische installaties voor het afwerken van de schiet- en exerceerprogramma's.

De betrekkelijk jonge schutterij St. Antonius, die in 1928 werd opgericht, is er trots op dat zovelen uit Slek spontaan te hulp zijn geschoten om dit Federatiefeest perfect te laten verlopen. In de speciale feestkrant, die in een oplage van 100.000 exemplaren onder de bezoekers van het schuttersfeest zal worden verspreid, wil het schutterijbestuur uiting geven aan zijn dankbaarheid voor deze unieke samenwerking. Ze bewijst weer eens te meer waar een kleine gemeenschap groot in kan zijn. Slek verdient het respect van allen, die het schuttersgebeuren een warm hart toedraagt.

Cor Jongeling.

Schutterij St. Paulus-Vaals

Op 10 maart vierde (volgens het Limburgs Dagblad) Nederlands oudste nog actieve schutter Sjeng Alleleijn zijn drievoudig jubileum; zie ook L.S. nr 5 pag 28.

De gehele schutterij, inclusief drumband, haalde Sjeng aan huis op en vergezeld hem naar het Verenigingsgebouw voor een grootse receptie.

Arthur Cransveld, voorzitter van St. Paulus, sprak lovend over de jubilaris. Hij stelde Sjeng als voorbeeld voor de jongere schutters door hem te betitelen als steunpilaar en vooral het rustgevende middelpunt van de schutters. Sjeng schiet nog steeds als laatste schutter van het 1ste zestal.

Sjeng Alleleijn met zijn onafscheidelijke sigaar.

Onderscheidingen: Vergezeld door zijn 3 wethouders kwam ook Burgemeester Rien Damen de drievoudige jubilaris feliciteren; namens Hare Majesteit de Koningin spelde hij Sjeng de Eremedaille van Oranje Nassau in zilver op.

Namens de O.L.S.-Federatie kreeg Sjeng de Eremedaille in goud opgespeld door de schutterijvoorzitter. Schutterijvoorzitter Arthur Crans bood de jubilaris namens alle schutsbroeders een portret aan van Sjeng, zeer treffend geschilderd door de Vaalser kunstschilder Frits Meesters.

Een onafzienbare rij vrienden, bekenden, burens en vrijwel alle verenigingen uit Vaals, de schutterijen van de Zuid-Limburgse Schuttersbond, de kerkbesturen van de St. Paulus en St. Jozefparochies en vele particulieren

waren naar Vaals getrokken om Opa Sjeng Alleleijn hun gelukwensen aan te bieden.

Deze vele blijken van belangstelling en sympathie zullen Opa Sjeng goed gedaan hebben, maar zoals wij hem kennen zal hij blij zijn dat hij weer tot de orde van de dag is kunnen overgaan; zijn alledaagse rit op zijn brommer naar de Schuttersweide aan de voet van de Vaalserberg om daar zijn opvolger en zoon Hubert Alleleijn te assisteren bij zijn werk als schietmeester en bij het onderhoud van de Schuttersweide. Wij hopen dat Opa Sjeng dit nog vele jaren in goede gezondheid mag blijven doen.

Kogelvanger gerestaureerd

In het jaar des Heren 1900 ontving de Vaalser schutterij St. Paulus, door middel van schenking van de heer Schmalbach, de huidige schuttersweide in eigendom. Deze aan de rand van het Vaalserbos en aan de voet van de Vaalserberg gelegen weide is nog steeds de ontmoetingsplaats voor de schutters. Het damescomité van de schutterij organiseert er, ten bate van de schutterijkas, vanaf mei iedere zaterdag de inmiddels wijd en zijd bekend staande snuffelmarkt.

Tot 1929 vonden alle schietwedstrijden plaats in de open lucht. De gemoedelijke Vaalsenaar vond alles prima, totdat plotseling in de zomer van 1929 een Hollands tourist, op bezoek op het Drielandenpunt, een kogel voor zijn voeten voelde neervallen, afgeschoten door een oefenende schutter.

Ijlings schreefs deze Hollander een brief naar een provinciale krant waarin hij meedeelde dat hem tijdens een bezoek aan het Wereldbekende Drielandenpunt te Vaals, de kogels om de oren floten.

Door dit voorval werd schutterij St. Paulus verplicht om een bijna 20 meter hoge kogelvanger te plaatsen op de schuttersweide. In het jaar 1930 werd deze kogelvanger in gebruik genomen; waarschijnlijk was deze kogelvanger de eerste in Nederland.

Zestig jaar lang heeft de kogelvanger zijn werk gedaan en een restauratie was dringend noodzakelijk. Enige Vaalser schutters, o.l.v. Freed Schillings en Wiel Welter, startten na afloop van het seizoen 1989 met deze hoognodige restauratie. Het stalen geraamte werd opnieuw in beton gezet, de kogelvangbak werd volledig vernieuwd onder gelijktijdige aanbrenging van een elektrisch aangedreven motor die de kogelvangbak omhoog kan laten gaan of kan laten dalen.

Na het in 1980 door de leden zelfgebouwde schuttershome, dat tot heden nog steeds iedere bewondering geniet, heeft weer een groep Vaalser schutters hun verenigingsliefde getoond. Ook het Damescomité verdient een woord van dank; zij namen een groot deel van de financiële kosten voor hun rekening.

Mede hierdoor en de voorbeeldige inzet van diverse leden, kunnen de Vaalser schutters, hopenlijk ongestoord, nog vele jaren hun schietoefeningen houden op de gezellige schuttersweide en zullen de bezoekers aan het Drielandenpunt zeer zeker geen kogels meer om de oren fluiten.

De inzegening en in gebruikname van de gerestaureerde kogelvanger vond plaats op Pinkstermaandag tijdens het Koningsvogelschieten.

Schutterij St. Paulus-Vaals A.D. 1600
Arthur Cransveld, voorzitter.

Het schutterswezen onder vuur

Kamerschieten

'Een gevaarlijke chaos', zo betitelt Lei Deckers in Geulrand nummer 30 van april 1990 de huidige uitvoering van het traditionele kamerschieten.

'Als een en ander deskundig gebeurt en volgens veiligheidseisen door het gemeentebestuur verbonden aan de vergunning, dan is en blijft het een mooi gebruik', volgens Deckers. Aan het niet naleven van voorschriften en instructies stoort Deckers zich. Zo kon het volgens Deckers gebeuren dat in 1931 in Margraten de kamerschutter gedood werd en dat een meisje, dat op 80 meter afstand stond, gewond raakte.

'Onzin', luidt het korte maar krachtige antwoord van Pierre Janssen (64) van schutterij De Jonge en Oude Nobelen-Valkenburg. 'Kamerschieten doe ik al meer dan dertig jaar en in al die jaren is er nooit iets gebeurd. Je moet natuurlijk niet brutaal zijn, maar ook niet bang; je moet zorgvuldig omgaan met ontplofbare stoffen'.

Janssen komt ook op voor de andere kamerschutters. 'Ik weet pertinent zeker dat onze kamerschutters zich wel aan de regels en de overgeleverde gebruiken houden en als Deckers beweert dat het kind in Margraten gewond raakte door een scherf van een uit elkaar gearbarsten kamer, dan heeft hij het mis. Dat kind werd geraakt door een steentje, dat bij het ontsteken van een kamer werd weggeslingerd', zo meent Pierre Janssen.

In het eerste deel van zijn artikel geeft Deckers het ontstaan en de ontwikkeling weer van het kamerschieten. Na enkele kritische uitlatingen wendt de schrijver zich tot de schutterijen, verantwoordelijke organisaties en gemeentebesturen om er door een goede regeling terzake, aan bij te dragen dit folkloristische gebeuren te laten voortbestaan tot in lengte van jaren, maar zo, dat men met een gerust hart kan staan luisteren naar het knallen, zonder bange voorgevoelens.

Hoe goed de adviezen van Deckers ook bedoeld zijn, toch haalt hij zich de woede op de hals van een aantal schutters als hij stelt: 'Uit eigen waarneming, gesprekken met kamerschutters, leden van schutterijen, ge-

meenteambtenaren en een bestuurslid van de O.L.S.-Federatie weet ik dat op de meeste plaatsen in Zuid-Limburg niet of nauwelijks wordt voldaan aan eisen die voor de openbare veiligheid gelden of moeten gelden. De voorwaarden door gemeentebesturen gesteld lopen uiteen, soms zijn er helemaal geen, soms zijn ze minimaal, slechts een enkele keer toereikend en de schutters geloven het wel. Alleen over de deskundigheid of beter het ontbreken daarvan valt een boekwerk te schrijven, bij schutters zowel als bij de verantwoordelijke ambtenaren. Hoogst verantwoordelijke blijft echter de wetgever'.

Vervolgens citeert Deckers het O.L.S.-bestuurslid letterlijk: 'Ik en enige anderen binnen het bestuur hameren al een tiental jaren op meer veiligheid, op vaste regels en meer deskundigheid ook bij de schietwedstrijden. Heel vaak worden ook schuttersbuksen op onverantwoorde wijze te zwaar geladen. Ik zal blij zijn als eindelijk eens door outsiders aan de bel getrokken wordt'.

Lei Deckers had hier de namen moeten noemen van diegenen waar hij zijn informatie van verkreeg, alleen dan kan men de gedane uitspraken toetsen en aan het artikel die waarde toekennen die het verdient. Door deze personen anoniem te laten, gooit Deckers juist olie op het vuur en komt zijn positief bedoelde boodschap niet meer over.

Kogelvangers

Schutterijen die, na lang zoeken, onmogelijk over een geschikt schietterrein kunnen beschikken, grijpen vaak ten lange leste naar een kogelvanger. Niet voor alle schutterijen ligt de mogelijkheid van een kogelvanger binnen bereik als men alleen maar eens denkt aan de hoge kosten van een kogelvanger (Hfl 50.000).

Dat de kogelvanger niet ideaal is om op te schieten, is alom bekend. Een slecht alternatief dus. Door snel een kogelvanger aan te schaffen, ontloopt een schutterij misschien veel commentaar. Toch benadeelt die schutterij gelijktijdig de andere schutterijen.

Kreten als 'milieuvriendelijk' en 'kostenbesparend' mogen hier niet als joker of als excuus ingezet worden. De kans dat milieuvervuiling optreedt ten gevolge van de loden kogels, is nog steeds niet aangetoond. Regelmatig zoeken de schutterijen hun schietterrein af naar kogels en worden de gevonden kogels opnieuw gebruikt. Er werden zelfs metaaldetectoren aangeschaft. Het gebruik van een detector geeft niet alleen een forse besparing van de verenigingskas, maar zorgt ook voor een schoon schietterrein.

Deze wijze van milieubewust omgaan met een vrijetijdsbesteding was bij een aantal leden van de Tweede Kamer niet bekend. Toen ze op het inzamelen en het gebruik van de metaaldetector gewezen werden, veranderden ze van mening.

Europarlementariër Nel van Dijk van Groen-Links heeft zelfs geweigerd zitting te nemen in het erocomit) van het O.L.S.-1990. Van Dijk zegt dat zij haar besluit heeft genomen uit milieu-overwegingen. 'Schutterijen zijn verantwoordelijk voor duizenden kilo's schadelijk lood in het milieu. Met milieu in mijn portefeuille is het daarom voor mij moeilijk om zitting te nemen in dit comité', aldus van Dijk. Zij wil hebben dat voortaan op het O.L.S. en bij alle schutterijen kogelvangers worden gebruikt.

President O.L.S.-Federatie

Zeer terecht stelde daarom O.L.S.-President Lei Stals

in de voorjaarsvergadering van de federatie: 'Wij moeten geen voorschot nemen op zaken die er nog niet zijn, wij moeten als een eenheid naar buiten treden'. Desgevraagd deelde Lei Stals mij mede dat hij hier duidelijk doelde op allerlei goed bedoelde initiatieven om de 'milieubewusten' voor te zijn. 'Zo spelen we ons zelf de Zwarte Piet toe. Waar haalt de schutterij, die het O.L.S.-feest mag organiseren de (financiële) middelen vandaan als ze verplicht zouden worden om in plaats van schietbomen zo'n 25 kogelvangers te plaatsen. Bovendien is nog steeds niet aangetoond dat de loden kogels een belasting vormen voor het milieu', aldus de federatiepresident.

Afsluitend

Nu zijn het de schutterijen die nog geen kogelvanger hebben en de kamerschutters die het moeten ontgelden ... wie volgt?

Voor wat betreft Nel van Dijk betreur ik het dat zij zich niet beter heeft laten informeren alvorens te weigeren en dergelijke uitspraken te doen. Het erecomité O.L.S.-1990 hoeft daarom niet rouwig te zijn met haar weigering om zitting te nemen in het erecomité.

De O.L.S.-Federatie kan zichzelf en haar leden veel onnodig leed besparen door zelf in actie te komen. Een deskundige commissie dient de artikelen en uitspraken, die gericht zijn tegen het Limburgse schutterswezen, te ontzenuwen of namens de O.L.S.-Federatie van gepast commentaar te voorzien.

Het door een laboratoriumschool uit Sittard ingediende rapport (waaruit blijkt dat de loden kogels geen milieuvervuiling veroorzaken) dient hierbij zeker gehanteerd te worden.

De O.L.S.-Federatie kan hierdoor adequaat optreden en een eensluidend standpunt innemen, dat voor het gehele Limburgse schutterswezen geldt. Zij hoeft zich dan niet langer beschaamd te voelen als een anoniem federatiebestuurslid 'zijn' mening verkondigt.

Wim Pijpers.

Wijzigingen

Verhuizing secretaris Koninklijke Schutterij St. Lambertus-Oirsbeek naar Churchillstraat 4, 6431 AE Hoensbroek. Tel 045-230413.

Sekretariaat Schutterij St. Sebastianus-Sevenum wijzigen in: Robert van Kouwen Molenveldweg 55, 5875 AJ Sevenum. Tel. 04767-2136.

Nieuw telefoonnummer van redactielid Werner Smet is: 011 - 563132.

Secretariaat Schutterij St. Jan-Nieuwstadt: L.J.E. Korsten, Aan de Linde 15, 6118 AN Nieuwstadt. Tel. 04498-53076.

Wijziging secretariaat schutterij St. Martinus-Houthem in: F.A. Louwen, Baron de Selysstraat 15, 6301 JZ Valkenburg aan de Geul. Tel. 04406-42322.

Wijziging secretariaat schuttersgilde Sint Sebastiaan-Grote Brogel in: Jos Poelmans, Leemskuilenstraat 15, 3598 Lozen-Bocholt. Tel 011-448008.

Zu verkaufen: Verschiedene neuwertige, lange Kleider für Königinnen und Gefolge der Schützenbruderschaften. Info: Annemarie Rütten, Pappelweg 2, D5143 Wassenberg, Tel. 02432-3259.

Wij feliciteren

In deze rubriek worden de personen vermeld die op enigerlei wijze in de schijnwerper zijn geweest. Vermeldingen hiervoor kunt U inzenden aan de redactie.

Pro Ecclesia voor Lies Hogenhuis

O.L.S.-jurylid Lies Hogenhuis uit Kanne ontving op 12 maart de pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia uit handen van Pastoor Sjef Willen uit Tongeren.

Pastoor Willen roemde de grote verdiensten van Lies vanwege haar belangeloze inzet voor de zieke en oudere medemens. Verder verzorgt zij al acht jaar een radiorubriek voor Radio Atlantis.

Ridder in de Orde van St. Silvester

De heer Joop Meertens, directeur van het bureau dat de acquisitie van het Limburgs Schutterstijdschrift verzorgt, werd op 16 april door de paus benoemd tot Ridder in de Orde van St. Silvester. De mededeling werd gedaan door Mgr. Alfons Castermans aan het einde van een pontificale hoogmis in de Onze Lieve Vrouwebaseliek van Maastricht.

Koninklijke onderscheidingen

Ook dit jaar werden vele mensen uit het Limburgse schutterswezen gedekoreerd met een Koninklijke onderscheiding.

Piet Beurskens maakt tienduizenden schietbolletjes voor schutterij St. Antonius en St. Petrus-Baarlo.

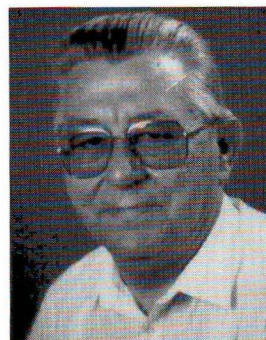
J. Biermans (71) van St. Sebastianus-Herkenbosch; bracht St. Sebastianus na de oorlog weer op gang en stond aan de basis van de fusie tussen het fluit- en trommelkorps en de schutterij. Is thans bestuurslid en tamboermaitre.

L. Maes van schutterij H.H. Marcellinus en Petrus-Geleen.

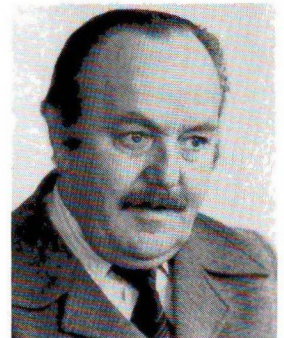
Lei Peters (64) van Oranje-Boukoul; is 51 jaar lid van schutterij Oranje, was meer dan 30 jaar secretaris, behoorde tot het winnende zestal van het O.L.S.-1958, in 1989 onderscheiden met de O.L.S.-medaille met kroontje.

Jac de Renet (65) uit Ittervoort; was jarenlang lid en bestuurslid van de nu rustende schutterij St. Anna-Santfort.

J. Verheugen erebestuurslid van Stadsschutterij St. Sebastianus-Heerlen.

Lei Peters

Jan Vintcent

Jan Vintcent (65) van Oranje-Boukoul; is 51 jaar lid van schutterij Oranje, was meer dan 30 jaar vaandeldrager, is nog actief bestuurslid, behoorde tot het winnende zestal van het O.L.S.-1958, in 1989 onderscheiden met de O.L.S.-medaille met het kroontje.

Erelid

Lei Cox is tot erelid benoemd van schutterij St. Sebastianus-Sevenum wegens zijn 45-jarig lidmaatschap en nooit aflatende inzet voor de vereniging.

Schutterskoningen 1990

Frans Aben van Wilhelmina-Hingen Echt
 Mathieu Aengeveld van St. Servatius-Kinrooi
 Thöm Baetsen van St. Agatha-Haelen
 Jan van Bemmel van St. Eligius Juliana-Schinveld
 Jacques Boetskens van de DD Stadsschutterij-Maas-
 tricht
 Graad Bongers van St. Petrus-Roggel
 Roger Boons van St. Jozef-Lommel
 Alfons Bosmans van St. Ambrosius-Kinrooi
 Pol Cuppens van St. Anna-Voorshoven
 Jac Dieteren van St. Laurentius-Spaubeek
 Rinus Graef van St. Martinus-Horn
 Tjeu Hanssen van St. Antonius-Altweert
 Jan Hendriks van St. Jacobus-Hunsel
 Jan van de Heuvel van St. Margaretha-Ittervoort
 Frans Hoogmans van Oranje-Boukoul
 Pierre Huyskens van St. Martinus-Molenbeersel
 Peter Jame van St. Dionysius-Opoeteren
 Ben Janssen van St. Willibrordus-Meijel
 Leo Janssen van St. Sebastianus-Dorne
 Jaak Joriskes van St. Ambrosius-Molenbeersel
 Wiel Kremer van St. Sebastianus-Eys
 Ronny Machon van St. Monulfus en Gondulfus I-Maas-
 mechelen
 Leny Maessen van St. Joris-Wessem
 Louis Minnen van St. Martinus Vaesrade
 Jos Pauwels van St. Martinus-Maasbree
 Marc Peil van HH Marcellinus & Petrus
 Jan Savelberg van St. Sebastianus-Mechelen
 Frans Schaefer van Oranje Nassau-Roermond
 Peter Sillekens van St. Jan-Baexem
 Harry Steeghs van St. Cornelius-Swartbroek
 Wim Thielens van St. Barbara-Meerssen
 Mart Verschuren van St. Nicolaas-Meijel
 Kees Vervoorn van Prins Hendrik-St. Odiliënberg

Gouden paar

Chris en Truuke Deneer-Lamerigts vierden op 11 mei hun gouden huwelijksfeest. Chris (80) is nog actief lid van schutterij St. Joris-Wessem. Toen hij 50 jaar lid was van de schutterij ontving hij hiervoor een koninklijke onderscheiding.

Schuttersjubilarissen februari t/m mei 1990*25 jarig lidmaatschap:*

Februari 1990

L. Nies	St. Martinus-Grootbeersel
M. Corstjens	St. Martinus-Grootbeersel
H.G. Truijen	St. Martinus-Grootbeersel
J. Corstjens	St. Martinus-Grootbeersel
M.L. Nies	St. Martinus-Grootbeersel
T. Vrinssen	St. Martinus-Grootbeersel
H.J. Truijen	St. Martinus-Grootbeersel
J. Geusens	St. Martinus-Grootbeersel

Bovenstaande personen zijn 25 en meer jaren lid van genoemde schutterij, zij kregen echter allen een zilveren onderscheiding.

H.J. Voermans	St. Nicolaas-Heythuysen
---------------	-------------------------

Maart 1990

G. In de Braekt	Nachtwachtgilde-Berg en Terblijt
-----------------	----------------------------------

J. Kuypers	St. Margaretha-Ittervoort
Jan Cuypers	St. Margaretha-Ittervoort
H. Kuypers	St. Margaretha-Ittervoort
M. Huyskens	St. Margaretha-Ittervoort

April 1990

J.L.H. Smits	St. Martinus-Maasbree
J. Nielissen	St. Antonius-Stramproy

Mei 1990

M. Janssen	St. Gregorius-Visserweert
J.G.H. Kusters	St. Gregorius-Visserweert
A.M.C. Pistorius	St. Gregorius-Visserweert
Ch. Corsten	St. Petrus-Kelpen Oler
R. van Dael	St. Petrus-Kelpen Oler
P.H.C. Vervuurt	St. Urbanus-Belfeld
A.P.P.W. Simons	St. Urbanus-Belfeld
W.A. Smeets	St. Urbanus-Belfeld

40 jarig lidmaatschap:

Februari 1990

J. Truijen	St. Martinus-Grootbeersel
H. Truijen	St. Martinus-Grootbeersel
J.H. Alleleyn	St. Paulus-Vaals
P.W. Beijes	St. Nicolaas-Heythuysen
L.J. Verdonschot	St. Nicolaas-Heythuysen

Maart 1990

W. van Pol	St. Severinus-Grathem
H. Donders	St. Margaretha-Ittervoort
P. Vries	St. Margaretha-Ittervoort
J. Vries	St. Margaretha-Ittervoort

April 1990

J.A. Korten	St. Antonius-Stramproy
M.H. Creemers	St. Catharina-Stramproy
G.H. Schreurs	St. Martinus-Neer

Mei 1990

P. Ariaans	St. Gregorius-Visserweert
J. Nelissen	St. Gregorius-Visserweert

50 jarig lidmaatschap:

Februari 1990

R. Nies	St. Martinus-Grootbeersel
---------	---------------------------

Mei 1990

C.L. Franssen	St. Barbara-Reuver
---------------	--------------------

60 jarig lidmaatschap:

Februari 1990

P. Creemers	St. Martinus-Grootbeersel
(Posthume uitreiking)	
F.G.A. Rutten	St. Thomas van Aquino-Blerick

Maart 1990

J. Litjens	St. Oda-Boshoven
------------	------------------

66 jarig lidmaatschap:

Februari 1990

N. Stevens	St. Martinus-Grootbeersel
------------	---------------------------

Te huur kiosk. Zeer fraai. Verdere inlichtingen worden verstrekt door Ed Hesdal, schutterij St. Paulus-Epen. Tel. 04455-1824.
--

Felix Timmermans wijdde 'n gedicht aan de Schutterspatroon Sint Sebastiaan

De Vlaamse letterkundige Felix Timmermans (Lier, 5 juli 1886 - 24 januari 1947), die een voortreffelijk schrijver, schilder en tekenaar was, geniet vooral bekendheid om zijn meesterwerken 'Pallierter' (1916) en 'Boerenpsalm' (1935), die beide verfilmd werden. Kort vóór zijn dood verscheen van zijn hand nog een kleine reeks gedichten, die de titel 'Adagio' meekregen. Treffend getuigen ze van Timmermans' ingekeerdheid, die trouwens in vele van zijn geschriften aanwezig is, maar er doorgaans verborgen blijft achter een weelderig levens- en natuurgevoel, een goedlachse jovialiteit en een sappig taalgebruik.

In de dichtbundel 'Adagio' (1947) komt ook een vierstrofig gedicht voor over de schutterspatroon St. Sebastiaan: 'O Jongling Sint Sebastiaan'. Felix Timmermans heeft in die verzen een moderne vertaling gegeven van de aloude stichtelijke legende over de beschermheilige van de schutters. Hij legt in zijn gedicht ook duidelijk het verband met het schutterswezen.

Het gedicht wordt hier in zijn oorspronkelijke versie afgedrukt. Prof. dr. Herman-Emiel Mertens (Leuven) heeft onlangs een mooie beschouwing gewijd aan de gedichten uit de bundel 'Adagio'. Uiteraard komt daarin ook het gedicht 'O Jongling Sint Sebastiaan' aan bod (1). De tekst van het gedicht luidt als volgt:

*O Jongling Sint-Sebastiaan
wat heeft men u toch aangedaan,
met scherpe pijlen u doorschoten,
al naakt gebonden aan een boom.
Maar gij behieldt den blanken droom
van Hemels licht doorgoten.*

*Als vogelen met grote dorst
vlogen de pijlen in uw borst,
in uwe armen, buik en benen
en uwen blanken, schonen hals;
niet naar uw hoofd - 't gebaar is vals -
De schutters wilden u zien wenen.*

*Maar kramp of tranen zag men niet,
hoe woest men ook de pijlen schiet.
Met bussels kwamen z'aangevlogen,
tot gij een bloedend' egel waart,
uw hoofd bleef innerlijk verklaard,
als zaagt gij engelen vóór uw oogten.*

*Toen dan uw hoofd voorover viel
ontsnapte uit elke wonde uw ziel
en is in Godes hart gevloten.
Toen wist elk schutter tot zijn spijt,
den boog ontspannende, vol nijd:
Ik heb er naast geschoten.*

Het ligt voor de hand dat nog andere dichters inspiratie hebben gevonden in het leven en de daden van de schutterspatronen, zoals Sint Joris, Sint Sebastiaan, Sint Antonius enz. Wie helpt mee zoeken?

Drs. Jan Gerits.

(1) F. Timmermans, Adagio met meditaties door Herman-Emiel Mertens, Wommelgem, Den Gulden Engel, 1986, blz. 80-81.

Inhoudsopgave

	pag.
Colofon	1
Beste schuttersvrienden	1
Het Koningszilver	2
Schuttersgebruiken III	4
Schuttersgebruiken IV	6
Sint Hubertus	6
Winterschieten I en II	8
De koninklijke schutterij St. Elisabeth van Stokkem	8
Schutterij St. Hubertus-Schaesberg	9
Van Beers specialist in bijzonder schoeisel	9
Een merkwaardig schuttersreglement in Obbicht	10
Recept knoflooksaus	14
Onderzoek naar vogelschieten	14
De 'Majestic' te Hasselt, vroegere vergaderplaats der schuttersgilden	14
Over koningszilver moet je niet moeilijk doen, dat moet je gewoon dragen	15
St. Sebastiaansgilde-Grote Brogel	17
Agenda	17
Onder de schietboom	18
Commandantencursus Oude Exerctie	20
Het 'Reyndershuis' te Ophoven getuigt nog van vroegere gebeurtenissen	21
Luitenant-Generaal Sjo Plusquin 85 jaar	22
Jan van de Mortel in memoriam	23
Uit de Bond 'De Maasvallei'	25
De denplanting bij schutterij St. Mauritius-Strucht	26
Getuigschriften voor vendeliers	27
De vlag en de lading II	28
In Ubachsberg liep een era ten einde	30
Krantekoppen	30
Zuid-Limburgs Federatiefeest 1990	31
Schutterij St. Paulus-Vaals	32
Het schutterswezen onder vuur	33
Wijzigingen	34
Wij feliciteren	34
Felix Timmermans wijdde een gedicht aan de schutterspatroon Sint Sebastiaan	36
Inhoudsopgave	36
Redactie	36

REDACTIE

* Hoofdredacteur/ Algemeen coördinator Nederland:
Wim Pijpers, Brouwerslaan 25, 6093 GG Heythuysen;
Tel. 04749-2868.

* Algemeen coördinator België: Drs. Jan Gerits
, Groenstraat 56, 3588 Eksel; Tel. 011-735960.

* Schuttersbond Berg en Dal,

* Schuttersbond St. Gerardus-Amstenrade en

* Zuid-Limburg SchuttersBond: Drs. Jos Gerits, Sopenstraat 12, 6176 AM Spaubeek; Tel. 04493-2296.

* Schuttersbond E.M.M. en

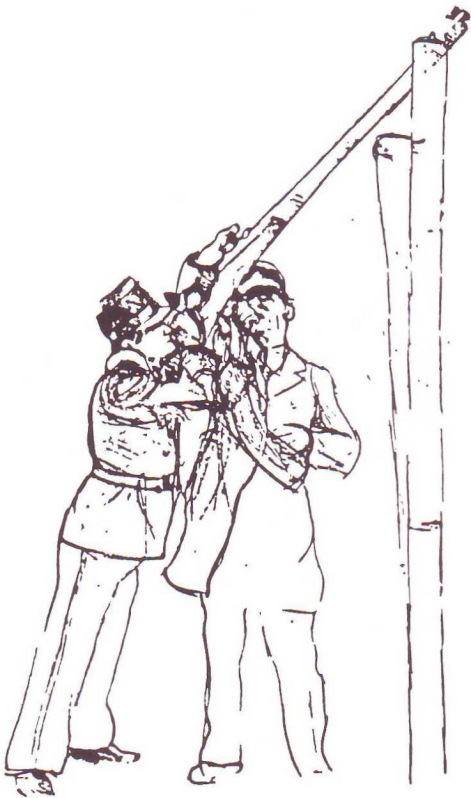
* Schuttersbond Juliana: Piet Hermans, Loverstraat 7,
6031 VJ Nederweert; Tel. 04951-32735.

* Schuttersbond De Maasvallei en

* Maas en Kempen: Werner Smet, Bree-rsteenweg 39E,
3688 Kinrooi; Tel. 011-563132.

* Schuttersbond Midden-Limburg en

* Schuttersbond Eendracht Born-Echt e.o.: Drs. Jean
Walraven, Borgeind 21, 6041 AP Roermond;
Tel. 04750-18124.

Goed geschoten!

Brand

HET BIER WAAR LIMBURG TROTS OP IS.

De schutters schieten bijna altijd raak
maar wilt U wat voor de baby hebben,
kom dan naar onze zaak.

't Babyhuis van Helden

SITTARD

Stadswegske 17 04490-26851
Limbrichterstr. 45-47 04490-15218

Groot assortiment
baby- en doorgroeikamers, kinderwagens,
wandelwagens, buggy's, boxen, stoelen, autostoelen,
campingbedjes en sitters

LIMBURGSCHE POST

drukt alles puntgaaf

Heerstraat Noord 69
6099 AW Beegden
Postbus 5033 - 6097 ZG Beegden
Telefoon 04747-1651
Telefax 04747-2891

party
service
traiteur

**Ruud
Meertens**

Volledige verzorging van recepties, barbequeparties, koude buffetten en diners voor 5 tot 500 personen. Verder de totale organisatie, planning en personeel, meubilair, serviezen en decoratie

Als internationaal kampioen koud buffet hebben wij een naam hoog te houden en doen dat ook héél graag bij u

Kerkplein 3 - 6305 BB Schin op Geul - Tel. 04459-1893

